

Univerzita Karlova v Praze

1. lékařská fakulta

Studijní program: Specializace ve zdravotnictví

Studijní obor: Adiktologie

LENKA PASECKÁ

Role alkoholu v kriminální kariéře

The role of alcohol in the criminal career

Bakalářská práce

Vedoucí závěrečné práce: Mgr. Jaroslav Šejvl

Praha 2013

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem závěrečnou práci zpracovala samostatně a že jsem řádně uvedla a citovala všechny použité prameny a literaturu. Současně prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu

Souhlasím s trvalým uložením elektronické verze mé práce v databázi systému meziuniverzitního projektu Theses.cz za účelem soustavné kontroly podobnosti kvalifikačních prací.

V Praze, 21. července 2013

.....

(Podpis)

Identifikační záznam

PASECKÁ, Lenka. *Role alkoholu v kriminální kariéře.* [The role of alcohol in the criminal career]. Praha, 2013. 60 s., Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. 1. lékařská fakulta, Klinika adiktologie. Vedoucí práce Mgr. Jaroslav Šejvl.

Poděkování

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Jaroslavu Šejvlovi za čas, ochotu a cenné rady, bez kterých by tato práce nemohla vzniknout. Panu Mgr. Šejvlovi zároveň děkuji za zprostředkování nahlédnutí do spisu na Městském soudě v Praze.

Abstrakt

Předkládaná bakalářská práce se zabývá souvislostí mezi konzumací alkoholu a pácháním trestné činnosti u vybraného jedince. Data pro výzkum byla získána ze spisu případu projednávaného v rámci trestního senátu pro oblast trestní právo a kriminologie.

Hlavními tématy teoretické části práce jsou alkohol jako látka kriminogenního charakteru, kriminální kariéra, recidiva a osobnost pachatele.

Druhou část bakalářské práce tvoří vlastní kasuistika. Kasuistika je o muži (nar. 1966), užívajícím alkohol od svých osmnácti let, který byl poprvé odsouzen v devatenácti letech. Od té doby byl postaven před soud ještě desetkrát. Ve čtyřech případech spáchal trestný čin prokazatelně pod vlivem alkoholu, avšak jen v jednom případě se jednalo o stav zmenšené přičetnosti, jinak byl ve všech případech trestně odpovědný.

Na základě výsledků praktické části lze konstatovat, že alkohol měl na sledovaného jedince a jeho kriminální kariéru prokazatelný vliv. A to nejen z organického hlediska, kdy došlo k poškození centrálního nervstva, a tím ke snížení mentálních funkcí, ale zejména z hlediska jeho asociálního jednání, způsobující stoupající tendenci k agresivitě, vyústěné spácháním tr. činu vraždy.

Klíčová slova

užívání alkoholu – kriminální kariéra – recidiva – násilí

Abstract

Bachelor thesis examines the link between alcohol consumption and criminal activity for selected individual. Data for the research were obtained from the file of the case pending in the Criminal Chamber of criminal law and criminology.

Main topics of theoretical work are alcohol as a criminogenic substance, criminal career, recurrence and personality of an offender.

Second part examines selected case study. Case study is about a man, born in 1966, Alcohol addict from the age of eighteen, who was first convicted at the age of nineteen. Since then he has been put on trail ten more times. The severity of his crimes increased over time, from property crimes to murder. In four cases crime was committed under the influence of alcohol, but only in one case subject was in a condition of diminished mental capacity.

According to the results of the thesis we conclude that alcohol consumption influenced selected individual and his criminal career. Not only from an organic point of view through the damage to the central nervous system thereby reducing mental functions, but especially in terms of his antisocial behavior, causing increasing tendency to aggression which led to murder.

Key words

alcohol use – criminal career – recidivism – violence

Obsah

Úvod.....	8
1 Mapování problému	8
1.1 Alkohol jako kriminogenní faktor.....	8
1.2 Kriminální kariéra	12
1.3 Kriminogram	14
1.4 Kriminální dráhy	14
1.5 Recidiva jako odraz kriminální kariéry	16
1.6 Faktory ovlivňující kriminální recidivu	16
1.7 Osobnost recidivisty a její vliv na časový interval recidivy.....	17
1.8 Trestná činnost recidivistů	19
1.9 Motivace recidivní kriminality.....	19
2 Cíl.....	20
3 Metody	20
4 Výzkumné otázky	21
5 Výsledky	22
5.1 Anamnéza Roberta F.....	22
5.1.1 Osobní anamnéza	22
5.1.2 Zdravotní anamnéza	23
5.1.3 Sexuální anamnéza.....	23
5.1.4 Rodinná anamnéza	24
5.1.5 Drogová anamnéza.....	25
5.1.6 Trestněprávní anamnéza.....	25
5.2 Psychiatrické a psychologické posudky	25
5.2.1 Psychiatrický posudek ve věci tr. činu příživnictví (1984).....	25
5.2.2 Psychiatrický posudek ve věci tr. činu porušování domovní svobody a pokusu o ublížení na zdraví (1995)	27

5.2.3	Psychiatrický a psychologický posudek ve věci tr. činu znásilnění a ublížení na zdraví (2001)	28
5.2.4	Psychiatrický posudek ve věci tr. činu vraždy (2010).....	31
5.3	Kriminální kariéra	34
5.3.1	Trestný čin příživnictví (1985).....	34
5.3.2	Trestný čin neplnění odvodní povinnosti (1987)	35
5.3.3	Trestný čin omezování osobní svobody (1993)	35
5.3.4	Trestný čin porušování domovní svobody a trestný čin výtržnictví (1995).....	35
5.3.5	Trestný čin násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci a trestný čin porušování domovní svobody (1997)	36
5.3.6	Trestný čin neoprávněné užívání cizí věci (1997).....	36
5.3.7	Trestný čin krádež (1999)	37
5.3.8	Trestný čin zpronevěra (2000)	38
5.3.9	Trestný čin ublížení na zdraví a trestný čin znásilnění (2001).....	38
5.3.10	Trestný čin poškozování a ohrožování provozu obecně prospěšného zařízení (2010)	41
5.3.11	Trestný čin vražda (2011)	41
5.4	Kriminogram	42
5.5	Zvlášť závažný zločin vraždy	43
5.5.1	Popis skutku	43
5.5.2	Znalecký posudek z odvětví soudního lékařství a toxikologie.....	44
5.5.3	Výslech podezřelého	45
5.5.4	Výslech obviněného	46
5.5.5	Výslechy svědků	48
5.5.6	Hlavní líčení	51
6	Diskuze a závěry	54
	Seznam zkratk	57
	Použitá literatura	58

Úvod

Alkohol je látka ve společnosti hojně konzumována. V některých případech se však tato konzumace dostane do fáze, kdy působí negativně nejen na samotného uživatele, ale často i na jeho okolí. Jedním z těchto negativních působení může být právě páchaní trestné činnosti.

Vliv alkoholu na organismus patří z kriminologického hlediska mezi významné kriminogenní faktory. Toto téma je středem pozornosti mnoha výzkumů nejen u nás, ale rovněž i v zahraničí.

Jak vyplývá již z názvu, i tato práce se zabývá alkoholem z kriminologického hlediska. Konkrétním záměrem je posoudit, jak se odráží konzumace alkoholu v kriminální kariéře jedince.

Práce je rozdělená do šesti kapitol. První kapitoly mapují problém z teoretického hlediska pro základní orientaci v dané problematice. Ústředními pojmy jsou tedy alkohol jako kriminogenní faktor, kriminální kariéra a pojem recidiva.

Další kapitoly předkládané práce tvoří výsledky praktického zkoumání, respektive vlastní kasuistika. Jako první jsou uvedeny anamnestické údaje, dále závěry psychologických a psychiatrických vyšetření, další část tvoří popis kriminální kariéry včetně kriminogramu a nakonec je detailně přiblížen trestný čin vraždy a trestní řízení.

Poslední kapitolou je diskuze a závěr, shrnující výsledky práce.

1 Mapování problému

1.1 Alkohol jako kriminogenní faktor

Alkohol je z chemického hlediska jednoduchá látka, přesto je její účinek na organismus složitý a ne zcela objasněný. Jakožto látka je alkohol masivně konzumován a má obrovský kriminogenní potenciál, zejména u násilné kriminality. Zcela objasněné není ani to, proč někteří jedinci reagují po užití alkoholu násilným chováním (Žukov, Kozelek, Konečná, 2006).

Díky tomu, že je alkohol legální, poměrně levný a dostupný, nevyskytuje se kriminální činnost spojená s opatřováním si alkoholu, jako tomu je u nelegálních látek. Nedostatek financí pro zisk alkoholických nápojů se projevuje drobnými krádežemi nebo žebrotou, která u nás není v současné době trestným činem (Kuchta, Válková a kol., 2005)

Kuchta s Válkovou a kol. (2005) dělí trestnou činnost pod vlivem alkoholu do tří kategorií. První kategorií jsou trestné činy, u nichž je konzumace nebo opatřování alkoholu za okolností zákonem uvedených známkou skutkové podstaty. Do této kategorie patří trestný čin ohrožení pod vlivem návykové látky. Trestný je ten, kdo ve stavu vylučujícím způsobilost, který si sám přivodil vlivem návykové látky, vykonává zaměstnání nebo jinou činnost. Dalším trestným činem, který je zařazen do první kategorie, je trestný čin podávání alkoholu mládeži (Kuchta, Válková a kol., 2005)

Do druhé skupiny dle Kuchty a Válkové a kol. (2005) patří trestné činy spáchané v opilosti, tedy trestné činy, kdy má alkohol iniciační charakter, odstranění sociální a morální zábrany. Účinek alkoholu na potlačení sociálních a morálních zábran je zřejmý. Z této trestné činnosti je patrný i vliv alkoholu jako rozhodující situační faktor. Vysoký počet činů v této kategorii se týká verbálních trestných činů a trestných činů manifestujících agresivní sklony pachatele. Mezi verbální trestné činy patří např. nebezpečné vyhrožování, výtržnictví – nadávky a urážky na veřejnosti, znečišťování veřejných prostranství, poškozování cizího majetku a rušení nočního klidu. Iniciační účinek má alkohol rovněž na sexuální trestné činy. Vliv je možno vysledovat i u trestných činů vraždy, ublížení na zdraví, rvačky. Nelze opomenout i nedbalostní trestné činy. V těchto případech má požití alkoholu vliv na ztrátu pocitu odpovědnosti a lehkomyšlné porušování pravidel bezpečnosti práce. Konkrétně se jedná o trestné činy obecného ohrožení z nedbalosti a nedbalostní ublížení na zdraví. Nemalý problém představuje alkohol i v dopravě. Pravděpodobnost dopravní nehody je při hladině alkoholu v krvi 0,3 až 0,9 promile 7x vyšší než za střízlivého stavu, při hladině 1 až 1,4 promile je riziko nehody 31x vyšší a při hladině 1,5 promile a vyšší je pravděpodobnost dopravní nehody dokonce 120x vyšší (Kuchta, Válková a kol., 2005).

Do poslední, tedy třetí skupiny, řadí Kuchta a Válková a kol. (2005) trestné činy jinak související s nadměrnou konzumací alkoholu. Sem lze zařadit trestné činy jako je zanedbávání povinné výživy a ohrožování mravní výchovy mládeže. V kategorii těchto činů alkohol způsobuje protispolečenské zaměření osobnosti, ztrátu odpovědnosti, celkovou sociální a kulturní degradaci. Dochází ke konfliktům v mezilidských vztazích a k jejich prohlubování a k narušování občanského soužití (Kuchta, Válková a kol., 2005).

Štefunková (2012) uvádí v souvislosti s alkoholovou kriminalitou dvě hlavní skupiny, a to alkoholovou kriminalitu primární a sekundární.

První skupina zahrnuje trestné činy s přímou alkoholovou konotací. U těchto trestných činů je opatřování, užití nebo intoxikace známkou skutkové podstaty trestného činu.

Tato skupina tedy odpovídá první skupině podle dělení Kuchty a Válkové a kol. (viz výše). Štefunková (2012) ještě navíc doplňuje trestný čin opilství, tedy trestný čin, kdy se pachatel, byť i z nedbalosti, přivede do stavu nepřičetnosti požitím nebo aplikací návykové látky.

Sekundární kriminalita rovněž odpovídá členění dle Kuchty a Válkové. Jedná se o trestné činy s nepřímou alkoholovou konotací. Na rozdíl od Kuchty a Válkové uvádí Štefunková (2012) v této skupině i trestné činy jinak související s nadměrnou konzumací alkoholických nápojů.

Okrajově zmiňuje Štefunková (2012) i terciární alkoholovou kriminalitu, kde je u těchto trestných činů hlavní motivací pachatele vyšší zranitelnost oběti jako následek jejího užívání alkoholu.

Vzájemný vztah mezi užíváním alkoholu a pácháním kriminality je velice komplikovaný a lze jej vysvětlit z více pohledů. Štefunková (2012) se zaměřila zejména na sekundární alkoholovou kriminalitu, tedy kriminalitu páchanou pod vlivem alkoholu a upozornila na potřebu zohlednit nejen psychofarmakologický účinek alkoholu, jako základní prediktor výskytu agrese, ale rovněž i další vlivy. Jako další vlivy uvádí Štefunková (2012) osobnostní charakteristiky, prostředí a sociální kontext, národní a kulturní odlišnosti, vzorce užívání alkoholu a cenu a dostupnost alkoholu.

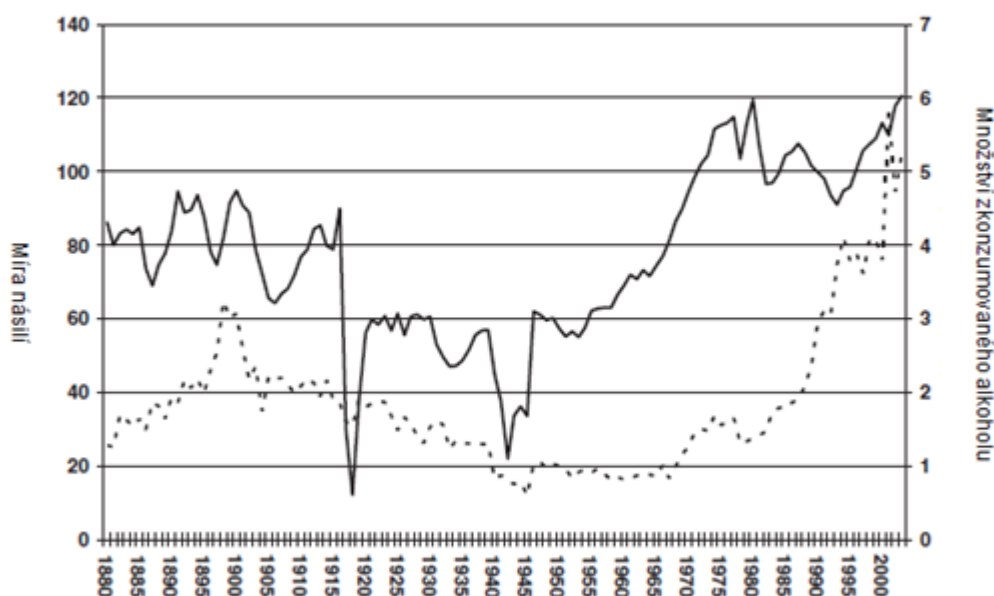
Vztahem mezi konzumací alkoholu a kriminalitou se zabývalo rovněž i několik zajímavých zahraničních studií.

Například norská studie sledovala vliv alkoholu na násilnou kriminalitu. Byeová (2007) k tomu použila sérii dat z let 1880 - 2003 a 1911 – 2003. Data zahrnují počet kriminálních činů a míru zkonsumovaného alkoholu na osobu. Mezi současně působící faktory, které měly vliv na výsledky, byly vybrány míra nezaměstnanosti, míra rozvodovosti, manželství, plodnost obyvatelstva, hrubý národní produkt, sociální zabezpečení a počet osob v rozmezí 15-25 let.

Výsledky studie potvrdily předpoklad, že konzumace alkoholu je do značné míry spojená s násilím. Při zvýšení konzumace alkoholu 1 litr na osobu za rok se zvýšila míra násilí o 8%. Ostatní působící faktory na výsledky neměly tak výrazný vliv. Pouze rozvodovost byla výrazněji spojena s násilím (Bye, 2007).

Na následujícím grafu (Graf 1) lze vidět, jak spolu koreluje míra násilí a množství zkonsumovaného alkoholu v Norsku od roku 1880 do roku 2000.

Graf 1: Roční údaje o množství zkonsumovaného alkoholu na osobu (—) a míra násilí na 100 000 obyvatel (....).

Zdroj: Elin K. Bye, Alcohol and violence (2007)

Z grafu výše lze vidět, že v Norsku došlo k výraznému poklesu konzumace alkoholu i násilí během 2. světové války. Míra konzumace alkoholu výrazně začala stoupat od konce 50. let 20. stol. a v 70. letech 20. století začala stoupat míra násilí (Bye, 2007).

Další studie je pro změnu z amerického Los Angeles. Barnwellová, Bordersová a Earleywine (2006) zjistili, že konzumace alkoholu zvyšuje agresivitu, ale jen u některých konzumentů. Studie sledovala 212 lidí, a to muže i ženy, ženy však byly zastoupené v menší míře. Výsledkem studie bylo, že ne každý bude agresivní, ale především ti, co jsou agresivní i bez alkoholu nebo ti, co to očekávají. Jedná se zejména o těžší uživatele, osoby s predispozicí k agresivitě a případy většího množství zkonsumovaného alkoholu (Barnwellová, Bordersová a Earleywine, 2006).

Booth et al. (2010) provedli test, kde sledovali vliv cen alkoholu na celkovou kriminalitu v Anglii. Zjistili, že v případě, kdy se ceny alkoholu a daně za alkohol zvýšily, došlo k redukci celkové kriminality, násilné kriminality, sexuální kriminality i majetkové

kriminality. Vliv cen na případy vražd a domácí násilí byl nepřesvědčivý, vědci v těchto případech nedošli k průkaznému závěru.

Tuto souvislost sledovali i ve Skandinávských zemích, kde po snížení daňového zatížení došlo ke zvýšení trestné činnosti, ale zároveň to nevedlo ke zvýšení množství násilných trestných činů, domácího násilí, a krádežím. Vedle toho se objevilo snížení narušování veřejného pořádku (Booth et al., 2010).

V ostatních zemích a na modelových studiích došlo při snížení daní ke zvyšování kriminální činnosti, zejména násilí a narušování veřejného pořádku. Zároveň nebyla nalezena asociace mezi snížením ceny alkoholu a antisociálním chováním (Booth et al., 2010).

Závěrem Štefunková (2012) shrnula vzájemný vztah mezi konzumací alkoholu a násilím, a to rozdělením do čtyř skupin. První skupina popisuje vztah kauzální, kdy samotná konzumace alkoholu vede k násilnému jednání. Druhý vztah není kauzální, tzn., že roli hrají jiné faktory než alkohol, i přesto, že byl u činu přítomný. Třetí vztah je podmíněný, v tomto případě užití alkoholu zvyšuje společně s dalšími faktory pravděpodobnost násilného projevu. Poslední skupina popisuje vztah interaktivní, tedy rizikové faktory pro konzumaci alkoholu působí vzájemně s rizikovými faktory ve vztahu k násilí (Štefunková, 2012).

1.2 Kriminální kariéra

Kriminální kariéra je pojem, který vysvětlil Blumstein et al. (1986) jako popis začátku, pokračování a případně konec kriminálních aktivit pachatele. Kriminální kariéře se věnovala ve svém výzkumu Blatníková (2009). Přirovnala kriminální kariéru k pojmu „kariéra“, který v dnešní době používáme hlavně při označení profesí a povolání, které mají možnost postupovat. Pachatelé sice neodvozují svou existenci převážně z trestné činnosti, a tak kriminální kariéra neznamena přímo živobytí či profesi nebo povolání, ale některé charakteristiky se u obou pojmů neliší – např. charakteristiky týkající se vývoje dovedností a technik a určité zlepšení a zdokonalení (Blatníková 2009).

Blatníková (2009) dále upozorňuje na potřebu zkoumat proč a kdy osoby začínají s trestnou činností, proč a jak pokračují v páchání trestných činů (perzistence), zda a proč se stává kriminální chování častější a závažnější (eskalace) a kdy a proč dochází k ukončení kriminální činnosti (proces desistance). Pojetí kriminální kariéry v sobě zahrnuje rovněž důležité události v životě pachatele, a to zejména výkon trestu, manželství, stárnutí apod.

Tyto události mohou mít vliv jak na počátek, tak i na konec kriminální kariéry (Blatníková 2009).

Engel (1973) rozlišil kriminální kariéru podle vývojového hlediska na 4 druhy:

1. Exces (der Übersprung) – ojedinělá trestná činnost jedince, který jinak žije bez porušení práva, často se jedná o spáchání nedbalostního trestného činu. Může se sem zahrnout i nárazové páčání během více dnů.
2. Epizoda (die Episode) – páčání trestné činnosti maximálně 3 roky, jde o ohraničený časový interval. Během života se může objevit jedna nebo i více epizod (např. v mládí a později ve stáří).
3. Perseverance (die Perseveranz) – kriminalita trvá 3 až 10 let, většinou pojímá 2 období – např. dětství a mládí nebo mládí a dospělost.
4. Kontinuita (die Kontinuität) – páčání trestné činnosti déle než 10 let, zločin doprovází život pachatele, většinou krátké období na svobodě přeruší vazba či výkon trestu odnětí svobody.

Jednotlivé typy jsou graficky znázorněny níže (Schéma 1).

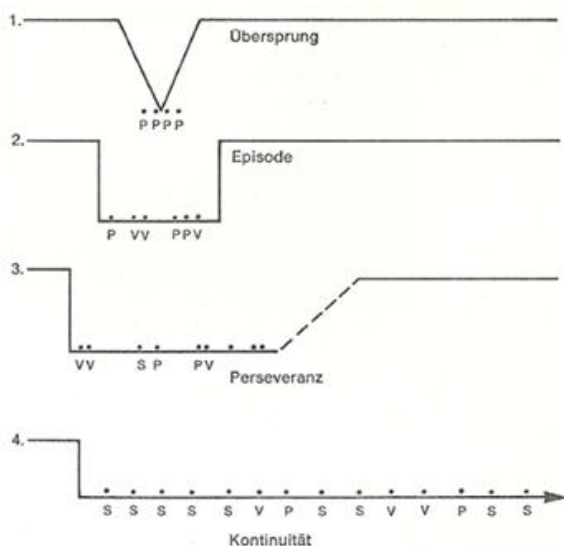

Schéma 1: Formy kriminální kariéry dle Engela (1973): 1. exces, 2. epizoda, 3. perseverace, 4. kontinuita (P – majetková kriminalita, V – násilná kriminalita, S – Sexuální kriminalita, PV – krádež/loupež)

Kuchta, Válková a kol. (2005) doplňují, že o opravdovou kriminální kariéru se jedná v případě perseverace a kontinuity a v případě epizody, jen pokud se jednotlivá období páčání opakují. Recidivisté začínají s kriminální kariérou většinou již v dětství, jedná se o

dětskou delikvenci popřípadě poruchy chování. U těchto dětí se objevuje záškoláctví, vyloučení ze školy, časté přechody mezi školami, lhaní, krádeže, útoky z domova, šikana, členství v antisociálních partách. Recidivisté rovněž začínají poměrně brzy s pohlavním životem (např. již ve 13 – 14 letech) a typická je promiskuita. Výjimkou není užívání alkoholu a kouření, v některých případech i užívání nelegálních drog. Takovéto nezvladatelné chování často vede k hospitalizaci na psychiatrii či k uložení ústavní výchovy (Kuchta, Válková a kol., 2005).

1.3 Kriminogram

Engel (1973) přispěl k popisu kriminální kariéry vytvořením kriminogramu. Kriminogram je grafické znázornění anamnestických dat pachatelova života. Tvoří ho tedy důležitá data o jeho zdravotním stavu, rodině, škole, zaměstnání, další důležitá fakta a okamžiky jedince života a hlavně jednotlivá trestná činnost a celkový kriminální vývoj. Všechna tato data jsou zobrazena na časové přímce. Časový údaj je uveden jak jednotlivými letopočty, tak věkem pachatele v daném roku. Pro větší přehlednost použil Engel u některých údajů zkratky a symboly.

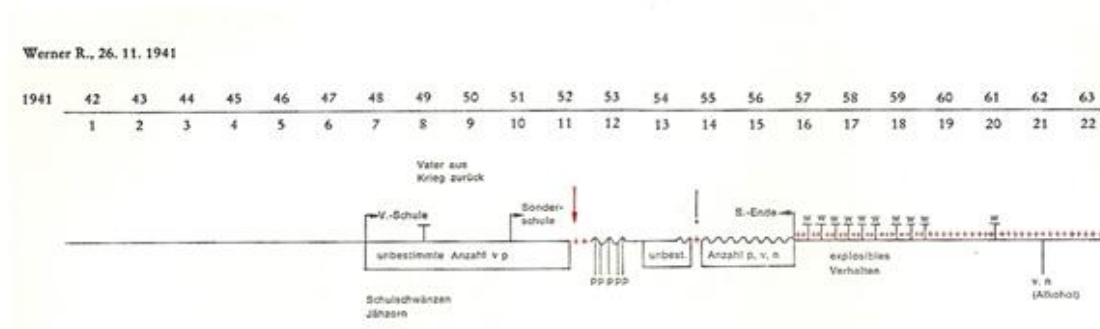

Schéma 2: Příklad kriminogramu, Engel (1973), str. 149

1.4 Kriminální dráhy

Dle Moulisové (2008) je možné popsat kriminální kariéru pomocí tzv. kriminálních (delikventních) drah. Tyto dráhy byly vyvozeny z longitudinálních studií a postaveny na míře páchaní a věku pachatele.

Dráhy popisují problémové chování jedince od dětství až po kriminální projevy dospělých. Podoba sociálně deviantního jednání se s věkem mění. Tímto procesem se rovněž zabývá vývojová kriminologie a došla k závěru, že osoby páchající trestnou činností mají obvykle typickou křivku takového páchaní. V raném věku křivka strmě narůstá, od

dvaceti let se postupně s věkem snižuje. Přestože je tvar typický i ze statistických údajů, nemusí být tato křivka vždy charakteristická pro jednotlivé pachatele a různé druhy trestných činů. Tato křivka páchaní tedy souvisí s věkem a je charakterizována jako jednovrcholová a pozitivně skosená (Moulisová, 2008).

Vývojová kriminologie vysvětlila nárůst sociálně patologického chování a následný pokles dvěma způsoby. První hledisko vysvětluje tento jev zráním, tzn., že pachatel v důsledku zrání páchá během života stále méně trestných činů. S věkem celková kriminalita klesá, ale soubor pachatelů zůstává stabilní. Druhé hledisko vysvětlující pokles předpokládá, že někteří pachatelé páchají trestné činy pod vlivem různých faktorů, v trestné činnosti pokračují, jestliže jsou faktory přítomné. Pokud přestanou tyto faktory působit, nebo se objeví faktory nové či protikladné, může dojít k ukončení trestné činnosti (Moulisová, 2008).

Farrington a Coid (2003) pomocí longitudinálních studií z různých zemí rozlišili 4 skupiny pachatelů:

- stable early-starters – stabilní pachatelé, začínající s patologickým chováním od raného věku až přes dospělost
- adolescence-limited – pachatelé s kriminálními projevy jen v mladistvém věku
- discontinuous offenders - pachatelé s nepravidelnou a nárazovou kriminální činností, která není typická pro žádné věkové rozmezí
- adult-starters – jedinci začínající s páchaním trestné činnosti až v dospělosti

Moulisová (2008) dodává, že nejvíce problémoví, co se týče intervence a rizikové, z kriminologického hlediska jsou tzv. „stable early-starters“. Patří sem intenzivní pachatelé s dlouhodobou kriminální kariérou a recidivisté. Pro tyto jedince je typická křivka popsaná výše, tedy nejprve dochází k prudkému nárůstu kriminálních projevů v období mládí a později v rané dospělosti nastává úbytek trestné činnosti, ale je závažnější. Páchání kriminality pokračuje i v plné dospělosti, míra dobrovolného upuštění od páchaní je sice nízká, ale ve skutečnosti se trestná činnost postupně snižuje a u někoho může dojít k úplnému ukončení kriminální kariéry (Moulisová, 2008).

Dle Moffittové et al. (2003) je pro tuto skupinu pachatelů charakteristický raný začátek a navíc řada sociálně patologických znaků. Není výjimkou, že už od dětství se u nich projevují různé neurobiologické abnormality, hyperaktivita, nedostatek sebekontroly, nižší inteligence, nepřátelské projevy, pocity napětí a často na ně navíc působí další negativní vnější faktory z okolí (Moffitt et al., 2003).

1.5 Recidiva jako odraz kriminální kariéry

Kuchta, Válková a kol. (2005) upozorňují na potřebu rozlišit od sebe pojmy kriminální kariéra a kriminální recidiva. *„Zatímco kriminální recidiva se užívá k obecnému označení opakování trestné činnosti, termín kriminální kariéra navíc obsahuje významné aspekty vývoje individuální trestné činnosti, předpokládá začátek, trvání a eventuálně konec páčání trestné činnosti.“* (Kuchta, Válková a kol., 2005).

Recidivě a recidivistům se rozsáhle věnoval Suchý. Ve své komparativní studii definoval recidivu jako *„stav pachatele, který po předchozím odsouzení k trestu pravomocným rozsudkem spáchá nový trestný čin“* (Suchý, 1971). Uvádí dva mezní body recidivy, a to první bod - pravomocné odsouzení jako varování, které zůstalo bez účinku a druhý bod - spáchání nového trestného činu (Suchý, 1971).

Suchý (1971) se dále pozastavuje nad několika spornými otázkami týkajícími se pojmu recidivy. První otázkou je, zda jsou páchané trestné činy úplně totožné či jsou alespoň stejné povahy. Systém specifické recidivy požaduje, aby další trestný čin byl stejný jako první nebo alespoň podobné povahy. Naopak u systému generální recidivy postačuje, aby pachatel spáchal jakýkoliv trestný čin, není požadována žádná příbuznost mezi jednotlivými trestnými činy (Suchý, 1971).

Další otázkou je, zda přihlížet k době, která uplynula mezi prvním odsouzením a dalším spácháním trestného činu. Systém trvalé recidivy nepřihlíží k uplynulé době mezi trestnými činy. Naproti tomu u systému recidivy dočasné je potřebné, aby k recidivě došlo v určité době po prvním pravomocném rozsudku (Suchý, 1971).

Poslední spornou otázkou, kterou se Suchý (1971) zabývá, je otázka, zda je nutné, aby byl první trest skutečně vykonán, nebo zda stačí, že odsouzení nabylo právní moci.

1.6 Faktory ovlivňující kriminální recidivu

Suchý (1983) definoval řadu specifických faktorů působících na vznik recidivy. Zmíněné faktory se podílejí na formování osobnosti pachatele a mohou se projevit v situacích páčání trestné činnosti.

- a) Sociální faktory – prostředí může na formování osobnosti pachatele působit negativně, u těchto recidivistů neplnila rodina svou socializační a výchovnou funkci během dětství a dospívání či naopak zasahovala do procesu rušivě (Suchý, 1983).

- b) Trest odnětí svobody – dle Suchého je specifickým faktorem recidivní trestné činnosti neúčinnost ukládaných trestů, tyto tresty nesplní tedy svou resocializační funkci. Suchý vycházel z toho, že 82% případů páchaných recidivisty z let 1975 až 1980 skončilo uložením nepodmíněného trestu odnětí svobody, přesto však podíl recidivistů na celkové kriminální populaci neklesl. Nežádoucí vliv na odsouzeného může mít dlouhodobá stereotypní stimulace vězeňského života. Na odsouzeného působí především společenství odsouzených, tedy jedinci více či méně dissociální s narušenými sociálními vztahy (Suchý, 1983).
- c) Postpenitenciární péče – neúčinnost postpenitenciární péče u osob propuštěných z výkonu trestu odnětí svobody má také významný vliv na vznik recidivy. Důležitou složkou postpenitenciární péče by mělo být dlouhodobé resocializační působení, často však převažuje jen sociální a materiální pomoc (Suchý, 1983).
- d) Ochranný dohled – není zajištěna dostatečná rovnováha mezi funkcí represivní a resocializační, prvky dozorové a represivní často převažují. Toto spolu s nedostatky v práci orgánů vykonávajících dohled (příliš tvrdý nebo naopak příliš shovívavý dohled) způsobuje, že ochranný dohled je často neúčinným prostředkem prevence recidivy. Odsouzení často zaujímají k ochrannému dohledu záporný postoj (Suchý, 1983).
- e) Tresty nespojené s odnětím svobody – tresty nespojené s odnětím svobody plní významnou resocializační funkci. Důležitým prostředkem jsou zejména u pachatelů poprvé odsouzených za přečin či trestný čin, plní zde důležitou funkci prevence recidivy. Úspěšnost prevence recidivy závisí do značné míry na účinnosti těchto trestů. Malá účinnost patří ke specifickým příčinám vzniku recidivy (Suchý, 1983).

1.7 Osobnost recidivisty a její vliv na časový interval recidivy

Co se týče příčiny recidivy, Suchý (1983) se nezabýval pouze faktory, působící na pachatele trestných činů, ale také jejich osobnostními rysy. Osobnost pachatele má dle Suchého dokonce prvořadou roli v genezi kriminální recidivy. Osobnost pachatele je výsledkem vzájemného působení psychofyziologických vlastností a genetických vloh s vnějším prostředím. Pachatel recidivista se vyznačuje neúčinností resocializačního působení, vliv však mají i podmínky, do kterých se pachatel po výkonu trestu vrací (Suchý, 1983).

Platí, že čím dříve začne jedinec s trestnou činností (resp. s činností jinak trestnou v případě mladistvého), tím pravděpodobněji se bude jednat o stabilní kriminální kariéru.

Rozvinutá kriminální kariéra (kriminální kontinuita) podle Kuchty, Válkové a kol. (2005) začíná zpravidla ve věku mezi 15. až 17. rokem. Pro mladé recidivisty jsou navíc charakteristické krátké intervaly mezi jednotlivými trestnými činy (Kuchta, Válková a kol., 2005).

Na základě československého výzkumu z roku 1982 shrnul Suchý několik faktorů charakterizujících osobnost pachatele. U recidivistů se vyznačují především tyto faktory: emotivita podmiňující sociální adaptaci (způsobující u recidivistů asociální až antisociální jednání), mentální a sociální patologie (schizoidita, podezíravost, paranoidita, navíc ještě doplněna tendencí k opatrnosti), rigidní sociální adaptace s neschopností přijmout normy a sociální tendence, sociální ostražitost (vychytralost, využívání druhých), rafinovanost (recidivisté manipulují ve výkonu trestu s druhými odsouzenými i se zaměstnanci). Vedle těchto faktorů vytyčil Suchý i faktor abúzus alkoholu. Tento faktor je o to významnější, pokud ke konzumaci alkoholických nápojů dochází často, pokud jsou rozvinuté problémy spojené s užíváním, pokud je jedinec po konzumaci alkoholu agresivní a pokud se setkává s kriminalitou i ve svém okolí. Recidivisté většinou upřednostňují euforizační funkci alkoholu a stávají se notorickými uživateli. Alkohol v tomto případě působí na trestnou činnost jako spouštěcí mechanismus (Suchý, 1983).

Suchý dále popsal tzv. syndrom rané recidivy. Vyznačuje se následujícími faktory: mladistvý odsouzený, kriminalita v blízkém okolí, útoky z domova, špatný prospěch ve škole, umístění v ústavní péči a krátký interval recidivy. U těchto recidivistů je výrazně negativní prognóza a pravděpodobnost recidivy v krátkém časovém intervalu (do 6 měsíců), (Suchý, 1983).

Podle Suchého (1983) ovlivňují osobnostní charakteristiky jak rozvoj recidivy, tak časový interval, během kterého se propuštěný pachatel z výkonu trestu dopustí nového trestného činu (tzv. interval recidivy). Pokud je tento interval krátký, svědčí to o závažnosti další trestné činnosti. Suchý interpretuje závěry provedeného výzkumu. Dle něj lze předpokládat statistickou závislost mezi intervalem recidivy a znaky, kterými jsou věk pachatele, pohlaví, rodinný stav, stupeň vzdělání, pracovní kvalifikace, druh trestné činnosti a celkový počet odsouzení. Výsledky jsou rozděleny na 3 intervaly recidivy: krátký (prvních 6 měsíců po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody), střední (6 měsíců až 1 rok po propuštění) a dlouhý (rok a déle po propuštění). Co se týče věku, čím mladší je pachatel, který spáchal po propuštění další trestný čin, interval recidivy bude krátký. Naopak čím je osoba starší, tím se interval recidivy prodlužuje. Z hlediska pohlaví, byl v případě kratšího

časového intervalu recidivy větší podíl žen než mužů, avšak ženy tvoří nepatrný díl recidivní populace. Rodinný stav je dalším znakem působícím na interval recidivy. Zázemí je důležitý záchytný bod resocializačního procesu pachatele. Osaměle žijící recidivisté se po návratu z výkonu trestu odnětí svobody dopustí trestné činnosti v kratším intervalu než pachatelé v partnerském svazku s rodinným zázemím. Závěry ohledně vzdělání a pracovní kvalifikace ukázaly, že čím nižší je stupeň vzdělání a pracovní kvalifikace, tím vyšší je podíl recidivistů, kteří spáchají další trestný čin v krátkém intervalu. Výsledky ohledně srovnání druhu trestné činnosti s intervalem recidivy ukázaly, že pokud se pachatel po propuštění dopustí závažné a nebezpečné trestné činnosti, je to obvykle během krátkého časového intervalu po propuštění. Pokud je osoba v minulosti pouze jednou trestána, tak se s největší pravděpodobností dopustí další trestné činnosti ve středním nebo delším časovém intervalu. Osoby trestané minimálně dvakrát se po propuštění dopouštějí další trestné činnosti jak v krátkém, středním, tak i v dlouhém časovém intervalu (Suchý, 1983).

1.8 Trestná činnost recidivistů

Dle Suchého (1983) lze trestnou činnost páchanou recidivisty rozdělit do několika skupin, podle toho jaké trestné činy páchají. Jedná se o čtyři skupiny vytvořené japonským kriminologem Yoshimasu:

- I. monotropní trestná činnost – recidivisté páchají pořád stejný trestný čin (např. loupež)
- II. homotropní trestná činnost – dochází k páchání trestných činů stejného druhu nebo povahy (např. loupež, ublížení na zdraví, vražda)
- III. ditropní trestná činnost – pachatelé se dopouštějí trestných činů ze dvou různých skupin (např. krádež a vražda)
- IV. polytropní trestná činnost – recidivisté páchají trestné činy z více než dvou různých skupin

Stejnorodá recidiva (tedy trestné činy monotropní a homotropní) se vyskytuje nejčastěji u majetkové, násilné a sexuální kriminality. Typičtější je u recidivistů nestejnorodá recidiva (páchání ditropní a polytropní trestné činnosti), (Suchý, 1983).

1.9 Motivace recidivní kriminality

Kuchta, Válková a kol. (2005) věnovali kapitolu ve své mezioborové učebnici motivaci recidivního chování. Dle nich můžeme motivační strukturu konkrétní trestné

činnosti popsat díky pečlivé analýze způsobu, jakým byl trestný čin proveden. Výhodou je, pokud máme k dispozici výsledky testu osobnosti pachatele.

Lidské chování obecně je motivováno vnitřními a vnějšími potřebami. Stejně tak motivace pachatele ke spáchání trestného činu je vedena dosažením konkrétního cíle. Kuchta, Válková a kol. ještě dodávají, že motivované chování je tvořeno konkrétními kroky: „*vznik motivu – ujasnění možnosti dosažení cíle – boj motivů – rozhodnutí (volba způsobu chování) – realizace – příp. zhodnocení.*“ U chování kriminálního lze pozorovat zjednodušenou sekvenci kroků. Nejprve vznikne u pachatele motiv, následně většinou přeskočí další kroky až k samotné realizaci. Takto se projevuje impulzivní chování (Kuchta, Válková a kol, 2005).

Chování a myšlení recidivistů je dle Kuchty, Válkové a kol. méně pružné a s omezeným repertoárem. Nejspíše to není způsobeno sníženou schopností pachatele, ale vlastní zkušeností, že jen málo chování může vést k žádoucímu cíli. Navíc lze u pachatelů recidivistů pozorovat motivaci zaměřenou jen na několik málo motivů (Kuchta, Válková a kol, 2005).

2 Cíl

Cílem této bakalářské práce je detailně přiblížit kriminální kariéru vybraného uživatele alkoholu a poukázat na příčinnou souvislost mezi užitím alkoholu a spácháním trestných činů.

3 Metody

Práce je zpracována jako kvalitativní výzkum – kazuistika. Pro sběr dat byla použita případová práce – soudní spis případu projednávaného soudem v rámci trestního senátu pro oblast trestní právo a kriminologie. Jedná se tedy o detailní rozbor kriminální kariéry vybraného pachatele – uživatele alkoholu prostřednictvím analýzy dokumentu.

Součástí kazuistické práce je kromě anamnestických dat popis kriminální kariéry (jednotlivé trestné činy a trestní řízení), kriminogram a posudky psychiatrů a psychologů.

Všechny osobní údaje, podle kterých lze klienta identifikovat, budou anonymní či budou změněny tak, aby nemohl být klient identifikován či nějakým jiným způsobem poškozen.

4 Výzkumné otázky

Lze vysledovat na vybraném případě příčinnou souvislost mezi konzumací alkoholu a kriminální činností?

Může mít alkohol u vybraného případu vliv na stoupající závažnost či četnost trestných činů?

Co může mít největší vliv na charakter páchaných činů u vybraného jedince?

Dá se očekávat náprava a resocializace dotyčného v případě podstoupení protialkoholní léčby?

5 Výsledky

5.1 Anamnéza Roberta F.

5.1.1 Osobní anamnéza

Robert F. (dále jen Robert) se narodil v Praze v roce 1966. Vyrůstal s rodiči, starší sourozenci s nimi žili do jeho 12 let. Na dětství má dobré vzpomínky. Po rozvodu rodičů v jeho 12 letech byl svěřen do péče otce, žili v dvoupokojovém bytě, každý měl svůj pokoj. S domácností mu pomáhal, chodil na nákupy, učil se s ním vařit. Otec po rozvodu neměl žádnou další ženu. Občas od otce dostal páskem nebo vařečkou, později rukou, např. když slíbil, že si najde místo a vrátil se s tím, že žádné nenašel. Po otcově smrti se vrátil k matce. (Brzek, Weiss, 2001). Během psychiatrického posouzení roku 2001 dále zmínil, že výchova byla doma přísná a ze strany matky jen částečně spravedlivá. V psychiatrickém posudku v roce 2010 uvedl, že výchova byla přiměřeně přísná a tresty od matky byly zasloužené. Do jeslí ani do školky nechodil, starala se o něj matka doma (Voženílková, Jirgl, 1984).

Základní školu navštěvoval od 6 let. Ve 3. třídě byl přeřazen na zvláštní školu. Ve 4. třídě propadl, ale neví proč. Jinak dostával průměrně 2-3, z chování vždy 1. Za školou byl jen párkrát. Vyšel z 9. třídy ZŠ. V kolektivu měl běžné postavení, kamarádů míval vždy dost, pral se méně než ostatní kluci ve škole. S učiteli vycházel, za školu nechodil. Hrál fotbal s kamarády a byl v oddílu hokeje od 6 do 17 let. Základní školu dochodil ve výchovném ústavu, kde byl od 15 let (Boháčová, Boháč, 1995).

Po základní škole chtěl jít na autolakýrníka, ale nakonec se učil ve stavebních závodech Praha, obor zedník. (Brzek, Weiss, 2001). Podle psychiatrického posudku z roku 1984 ve druhém ročníku onemocněl, nepohodl se s lékařem, tak od něho nedostal neschopenku. Celkem tedy absolvoval celý první ročník a půlku druhého, poté s ním byl kvůli absencím ukončen učební poměr (na podzim roku 1983). V psychiatrickém posudku z roku 1984 uvedl, že si chce školu ještě dodělat (Voženílková, Jirgl, 1984). Během psychiatrického posouzení v roce 1995 naopak uvedl, že mu šlo učení dobře a vyučil se zedníkem (Boháčová, Boháč, 1995). Rovněž v psychiatrickém posudku zpracovaném v roce 2010 uvádí, že studium proběhlo bez problému (Kubej, 2010). Na vojně nebyl kvůli problémům s páteří, měl modrou knížku. (Voženílková, Jirgl, 1984).

Po vyučení pracoval Robert jako zedník přibližně 3 roky, poté vystřídal asi 6 pracovišť. Zaměstnání měnil někdy z finančních důvodů, jindy kvůli jeho nespolehlivosti (např. si prodlužoval pauzy). Naposledy pracoval v roce 1997. V poslední době žil ze

sociální podpory a sbíral papír a kovy. O zdravotní a sociální pojištění se nezajímá (Tůmová, 2010).

Po smrti otce žil s matkou ve státním bytě až do její smrti v roce 2001. Poté nastoupil výkon trestu odnětí svobody, neplatil nájem a o byt přišel. V roce 2007 se vrátil z výkonu trestu, střídavě žil po ubytovnách, poslední 3 roky žil ve stavební buňce a živil se sběrem (Tůmová, 2010).

Je svobodný. Nemá řidičský průkaz ani zbrojní pas. Mezi jeho zájmy patří rekreačně sport, zejména fotbal. Rád chodí na houby (Tůmová, 2010).

Nejdéle žil s partnerkou dva roky, má s ní desetiletého syna, kterého si později osvojil její nový partner. Robert uvádí, že syna občas navštěvoval. To popřela matka dítěte, jeho bývalá partnerka, s tím, že Robert syna nikdy neviděl, ani na něj nikdy neplatil alimenty (Brzek, Weiss, 2001). Během psychiatrického vyšetření v roce 2010 popřel, že by měl někdy dítě, přestože byl v té době syn již plnoletý (Kubej, 2010).

5.1.2 Zdravotní anamnéza

Robert uvádí, že těhotenství i porod proběhl v pořádku. Nejsou mu známe žádné abnormality. Rovněž psychomotorický vývoj byl bez problému. Dále uvádí, že nebýval často nemocný, prodělal běžné infekční nemoci. Jako dítě nikdy vážněji nestonal, kromě toho, že od dětství trpí problémy s páteří. Ve 14 letech si přivodil během lyžování zlomeninu pravého bérce, která byla řešena operativně. (Kubej., 2010). Během psychiatrického posouzení v roce 1995 si vzpomněl, že jako dítě se otrávil neznámou látkou a byl kvůli tomu hospitalizován (Boháčová, Boháč, 1995).

V dospělosti si zranil slinivku při rvačce v hospodě. Jednou měl zlomenou pravou horní končetinu a párkrát rozbitou hlavu. Jednou měl otřes mozku s kratším bezvědomím. Léky neužívá, až ve výkonu trestu, kde mu byl předepsán Rivotril na nervozitu a nespavost. (Kubej, 2010).

Během výkonu trestu mu byla diagnostikována porucha osobnosti s nezdrženlivostí, sociálním selháváním. O sebevraždu se nepokusil, na psychiatrii se nikdy neléčil (Kubej, 2010).

5.1.3 Sexuální anamnéza

Robert je heterosexuálně orientován. Sexuální život začal podle psychiatrického posudku z roku 1984 v 16 letech (Voženílková, Jirgl, 1984), podle posudku z roku 1995 v 14-15 letech (Boháčová, Boháč, 1995). Jednalo se o náhodný styk. Vždy byl

promiskuitní, nechtěl se vázat. S několika partnerkami žil ve společné domácnosti. Nejdelší vztah trval přibližně 2 roky. Spolužití přerušováno výkonem trestu a rozchody (Kubej, 2010).

V sexu neměl nikdy žádné problémy. Popírá, že by se někdy nakazil nějakou pohlavní nemocí. (Kubej, 2010).

5.1.4 Rodinná anamnéza

Robertova matka zemřela v roce 2001 na infarkt myokardu. Byla vyučená kuchařka a celý život pracovala v oboru. Dle syna spolu vycházeli dobře, po smrti otce žili 6 let ve společné domácnosti, až do její smrti. Povahově byla bez nějakých zvláštností, jen byla často vznětlivá a celkově přísnější a dominantnější než otec, děti údajně dost fyzicky trestala. Trpěla srdeční chorobou a cukrovkou (Tůmová, 2010). V roce 1984 Robert uvedl, že má matka nějakou nemoc, údajně zvracela krev, trpěla slabostí. Když ji navštívil na Vánoce, potácela se a nemohla prý ani pořádně vstát (Voženílková, Jirgl, 1984).

Robert dodal, že matka nebyla nikdy trestána a neopíjela se. Po rozvodu zůstala sama, bydlela blízko bydliště, kde žil Robert s otcem, ale podle tvrzení Roberta se vůbec nevidali. Matka měla nějakou dobu po rozvodu přítele, kterému amputovali obě nohy, a později zemřel. Po přítelově smrti žila matka sama až do doby, kdy se k ní nastěhoval syn Robert. (Tůmová, 2010).

Otec zemřel v roce 1995 ve svých 73 letech na infarkt myokardu. Potíže se srdcem měl již delší dobu před smrtí, často si stěžoval na bolesti na hrudi. Povoláním byl voják (nadpraporčík), pracoval na letišti. Robert popsal otce jako klidného a společenského, povahově normálního a uvedl, že si spolu rozuměli vždy dobře. V roce 1995 byl hospitalizován na gerontopsychiatrickém oddělení, údajně se tam dostal po nějakém konfliktu. Dříve pil dost alkohol. Trestán nebyl nikdy (Brzek, Weiss, 2001).

Rodiče se rozvedli, když bylo Robertovi 12 let. Důvod rozvodu on nezná. Po rozvodu byl svěřen do péče otce. Matka bydlela v malé vzdálenosti od nich, ale nenavštěvovali se. (Brzek, Weiss, 2001).

Robert má 3 sourozence, on je z nich nejmladší. Nejstarší bratr Miloslav (nar. 1951) pracuje jako dělník v lese, nestýkají se dlouho a neví o něm žádné aktuální informace. Pamatuje si, že netrpěl žádnými zdravotními problémy. Nejspíše je ženatý, ale bezdětný. S druhým bratrem Janem (nar. 1952) se občas stýká, rozuměl si s ním vždy nejlépe. Živí se jako automechanik. Nyní je rozvedený a má dítě. Ze zdravotního hlediska je v pořádku. Se

sestrou Libuší (nar. 1957) se nevidá, nesnese se s jejím mužem, pracuje jako prodavačka. Je vdaná a má jedno dítě. Její zdravotní stav byl v minulosti bez problémů (Tůmová, 2010).

Robert neví o tom, že by se někdo z rodiny kromě otce psychiatricky léčil nebo trpěl duševní chorobou. Rovněž jen otec nadměrně konzumoval alkohol. V rodině se nevyskytly žádné sebevraždy ani kriminalita. Z rodiny žili všichni v Praze, nikdy nebyli nikde jinde (Brzek, Weiss, 2001).

5.1.5 Drogová anamnéza

Kouří od 18 let. Tehdy kouřil v průměru 10 cigaret denně. Později 20-30 cigaret denně. S nelegálními drogami nemá žádné zkušenosti ani z výkonu trestu. Alkohol pije od cca 18 let, tehdy moc nepil, do hospody nechodil, jen na diskotéky, v 18 letech ještě nebyl opilý, jen na narozeniny dle svých slov „měl náladu“. Později pil hlavně desetistupňové pivo (uvedl, že pil přibližně 6 piv denně), v poslední době pil hlavně vodku. Pravidelně pil přibližně od roku 2006, vypije denně asi 3 piva a 2-4 dcl vodky, nemá stavy, že by se cítil opilý. Ráno pije jen někdy, občas má okna. Několikrát byl na záchytné stanici. Sám připouští, že většinu trestné činnosti způsobil v opilosti. Alkohol konzumuje spíše doma, do hospody chodí jen málokdy (Kubej, 2010).

Nikdy se kvůli alkoholu neléčil. Automaty ani jiné hazardní hry nehrál, nezkoušel ani žádné nelegální látky (Tůmová, 2010).

5.1.6 Trestněprávní anamnéza

V minulosti byl Robert postaven před soud za trestné činy desetkrát, s posledním odsouzením za vraždu podle §140 odst. 2 tr. zákoníku celkem jedenáctkrát. Sám Robert odhaduje, že ve vazbách a ve výkonech trestů odnětí svobody strávil asi 7 až 8 let. Podrobný popis kriminální kariéry níže (5.3 Kriminální kariéra).

5.2 Psychiatrické a psychologické posudky

5.2.1 Psychiatrický posudek ve věci tr. činu příživnictví (1984)

První posudek vypracovali znalci z oboru psychiatrie, a to MUDr. Voženílková a MUDr. Jirgl v souvislosti s trestním stíháním v roce 1984, kdy byl Robert F. stíhán pro trestný čin příživnictví. Zodpovědět měli zejména otázky týkající se jeho rozpoznávacích a ovládacích schopností a dále zda trpí obviněný nějakou duševní chorobou, případně zda touto poruchou či poruchami trpěl v době spáchání trestného činu.

Vyšetření bylo provedeno znalci ambulantně, během vyšetřovací vazby Roberta F. Obviněný nevzněl proti vyšetření žádné námitky a uvedl sám pravdivě své osobní údaje. Nejprve byla s vyšetřovaným probrána jeho anamnéza (viz výše 5.1 Anamnéza). Dále se znalci věnovali samotnému trestnímu stíhání. Robert F. věděl, proč byl dán do vazby i proč je stíhán. K vyšetřování zaujal kritický postoj. Během vyšetřování uvedl Robert F., že ho občas silně bolí hlava a záda. Spánek je přerušovaný, většinou je vzhůru. Jeho nálada je zatím dobrá, jen občas pláče. Stýská se mu po otci, chtěl by s ním být doma. Nechtěl, aby to takhle dopadlo. Na sebevraždu nepomýšlí, ani nikdy nemyslel. S ostatními lidmi vychází ve vazbě dobře. Sám se považuje za duševně zdravého člověka (Voženílková, Jirgl, 1984).

Dále Voženílková a Jirgl (1984) orientačně posuzovali intelekt stíhaného. Vyšetřovaný zvládal základní početní úkony dobře, složitější už řešil s chybami a v abstraktních příkladech zcela selhával. Neúspěšný byl i v diferenciaci pojmů obsahově blízkých a taktéž selhával u abstraktních pojmů. Obrazný smysl přísloví většinou popsal, ale vysvětlil jen v některých případech. Další příklady se týkaly problémových situací. Ty vyřešil dle znalců vždy nevhodným způsobem. Jeho všeobecné znalosti odpovídaly dosaženému vzdělání s přihlédnutím na sociokulturní úroveň prostředí. Voženílková a Jirgl ohodnotili intelekt vyšetřovaného jako podprůměrný až slaboduchý. Projevuje se zanedbaná výchova a nedostatek autoritativního vedení jeho stárnoucího otce, se kterým se nedokázal identifikovat. V prostředí, kde se setkal s pevnou výchovou (výchovný ústav, odborné učiliště) prosperoval velice dobře. Zátěžové situace nezvládá, i přesto, že se do nich dostane sám (Voženílková, Jirgl, 1984).

Co se týče orientace vyšetřovaného, dle znalců byla během vyšetření přiměřená, s Robertem F. navázali rychlý kontakt. Jeho chování bylo vstřícné, ale dětinské. Poruchy vnímání ani poruchy myšlení nebyly zjištěny. Integrita osobnosti byla plně zachována a afektivita byla mírně labilní. Sociální chování je nedostatečné, což je způsobeno výchovným prostředím (Voženílková, Jirgl, 1984).

Osobnost vyšetřovaného ohodnotili znalci jako nevyzrálou. Nejnápadnějším rysem je infantilismus, který se projevuje egocentrismem, prezentismem a zvýšenou sugestibilitou. Aktuálně pocíťované potřeby dosahuje okamžitou satisfakcí, bez ohledu na požadavky a meze reality. Dětský prezentismus se projevuje např. snahou udržet si vazbu s otcem uklízením, vařením a nakupováním bez snahy o potřeby budoucnosti (Voženílková, Jirgl, 1984).

Závěrem shrnuje Voženílková a Jirgl, že z vyšetření nezjistili u posuzovaného Roberta F. žádné známky přítomnosti duševní choroby. U posuzovaného je zřejmý psychický infantilismus. Opožděné jsou jak některé mimointelektové složky, tak rovněž intelekt dosahuje stupně slaboduchosti. Dle znalců odpovídají některé složky psychiky devatenáctiletého Roberta F. mentalitě nezletilého. Vlivem zanedbané výchovy nejsou dostatečně vyvinuty pracovní návyky ani vyšší potřeby posuzovaného (Voženílková, Jirgl, 1984).

Znalci se shodli, že rozpoznávací schopnost posuzovaného je snižená pro nedostatečnou rozvinutost v sociálním chápání. Taktéž ovládací schopnosti lze hodnotit jako snížené, a to zejména v oblasti motivačních a racionálních mechanismů. Snižování těchto složek je podstatné, dle Voženílkové a Jirgla (1984) odpovídá míře, jakou zahrnuje ustanovení §32 zák. č. 140/1961 Sb. (dále jen trestní zákon).

Voženílková a Jirgl (1984) doplňují, že posuzovaný je plně schopen chápat smysl trestního řízení. Pobyt Roberta F. na svobodě není nebezpečný, avšak lze předpokládat, že bude opakovat trestnou činnost, pokud bude i nadále chybět autoritativní vedení.

5.2.2 Psychiatrický posudek ve věci tr. činu porušování domovní svobody a pokusu o ublížení na zdraví (1995)

V roce 1995 vypracovali MUDr. Boháčová a MUDr. Boháč znalecký posudek z oboru psychiatrie. Znalecký posudek byl vypracován v trestní věci proti Robertu F., stíhanému pro trestný čin porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1 a 2 tr. zákona a pro pokus o ublížení na zdraví podle §221 odst. 1 tr. zákona. Znalci z oboru psychiatrie byli přibráni z důvodu častého užívání alkoholu vyšetřovaného, přičemž i uvedených trestných činů se měl dopustit v opilosti.

Znalci měli zodpovědět, zda obviněný trpí nějakou duševní chorobou, popřípadě, zda se tato choroba projevovala i během spáchání trestných činů, zda mělo vliv požití alkoholu na snížení ovládacích či rozpoznávacích schopností, zda mohl být obviněný schopen ovládnout počátek konzumace alkoholu a v případě, že je obviněný alkoholik, v jaké fázi závislosti se nachází. Další otázka se týkala účasti obviněného na trestním řízení, a zda je nutné naříditi ochrannou léčbu.

Znalecké vyšetření proběhlo v psychiatrické léčebně, kam ho přivedl vyšetřovatel z toho důvodu, že se na předvolání znalců nedostavil. I přesto spolupracoval ochotně, kontakt byl dobrý po celou dobu vyšetření, byl všestranně orientovaný, na dotazy odpovídal věcně (Boháčová, Boháč, 1995).

Vyšetření intelektu bylo provedeno Ravenovým testem s výsledným IQ 92, tedy průměrná inteligence (Boháčová, Boháč, 1995).

Znalci provedli orientační výpočet koncentrace alkoholu v krvi. Ke spáchání činu došlo cca ve 21 hodin, posuzovaný uvedl, že začal pít v 10 hodin a požil 10 piv (10°) a 3 domácí lihoviny cca 60% (3x 0,5 dl). Výpočtem byla zjištěna maximální koncentrace alkoholu v krvi po ukončení konzumace 4,33‰. V době spáchání trestného činu se hladina alkoholu v krvi pohybovala v rozmezí 2,13‰ – 3,01‰, to odpovídá středně těžké až těžké opilosti. Příznaky pro patickou opilost nebyly zjištěny (Boháčová, Boháč, 1995).

Závěrem Boháčová a Boháč shrnuli, že vyšetřovaný Robert F. netrpí žádnou duševní chorobou. V době spáchání trestného činu byl pod vlivem alkoholu, a to ve stavu spíše střední opilosti. Ovládací a rozpoznávací schopnosti byly vlivem alkoholu sníženy, avšak obviněný znal již z předchozích zkušeností účinky alkoholu na svůj organismus. Schopnost ovládnout počátek konzumace alkoholu byla zachována. (Boháčová, Boháč, 1995).

Obviněný je dle znalců schopen plnohodnotné účasti na trestním řízení a nepovažují za účelné uložení ochranných opatření. Z psychiatrického hlediska není pobyt vyšetřovaného Roberta F. na svobodě společensky nebezpečný (Boháčová, Boháč, 1995).

5.2.3 Psychiatrický a psychologický posudek ve věci tr. činu znásilnění a ublížení na zdraví (2001)

Další posudek byl proveden v roce 2001 znalci z oboru psychiatrie a psychologie, a to MUDr. Brzkem a Doc. PhDr. Weisssem. Jednalo se o posudek v rámci trestního stíhání pro trestný čin znásilnění a ublížení na zdraví dle §241 odst. 1 dle §222 odst.1 tr. zákona.

Znalci měli zodpovědět otázku, zda obviněný v současnosti trpí duševní poruchou či sexuální deviací, zda se tato porucha nebo deviace projevovala v době, kdy se dopustil nyní vyšetřovaných trestných činů a případně do jaké míry mohla tato porucha či deviace ovlivnit jeho jednání. Dále se měli znalci zaměřit na otázky týkající se osobnostních charakteristik, jako je agresivita a zejména agresivita ve stresových situacích. Další otázky na znalce se týkaly oblasti závislostí. Měli zjistit, jak je na tom posuzovaný se závislostí na alkoholu či jiných návykových látkách. Také do jaké míry by tato závislost ovlivnila jeho schopnost poznat společenskou nebezpečnost svého jednání a volně toto jednání ovládat. Posouzena měla být rovněž schopnost účasti v trestním řízení a popřípadě nutnost uložení ochranného léčení. A poslední otázka na znalce byla, zda je pobyt obviněného na svobodě společensky nebezpečný, nebo jaká je další prognóza s ohledem na protisociální jednání.

Psychiatrické vyšetření bylo znalci provedeno na Freundově pneumatickém PPG přístroji. Výsledky svědčily pro heterosexuální orientaci a neprokázaly žádné parafilie typu sadismu (Brzek, Weiss 2001).

Během psychodiagnostického vyšetření sdělil sám Robert F., že nikdy nebyl v minulosti psychologicky vyšetřen. Při tomto vyšetření se zaměřil znalec na posouzení rozumových schopností jedince, na zjištění jeho motivačních charakteristik a eventuálně odhalení znaků psychopatologického charakteru. Během vyšetření byly použity metody projektivního a výkonového charakteru (Brzek, Weiss 2001).

K psychologickému posudku bylo použito několik metod, a to Ravenův test progresivních matic, Reyova komplexní figura, Rorschachův experiment, Hand test, Kresba lidské postavy FDT, pozorování a klinický rozhovor (Brzek, Weiss 2001).

Dle Brzka a Weisse (2001) byl vyšetřovaný vzhledově méně upravený, jeho vystupování bylo sociabilní, bez výraznějších afektivních či emocionálních projevů a kooperace byla na dostatečné úrovni. Během posuzování nejevil známky zvýšené agrese či hostility. Pokládáním otázkám a instrukcím rozuměl, reakce byly celkem adekvátní. Orientačně nebyl zjištěn narušený intelekt. Při testech pracoval vyrovnaným tempem. Přítomné byly známky poškození základních psychických funkcí (paměť, myšlení, percepce, pozornost). (Brzek, Weiss 2001).

Výsledek Ravenova testu odpovídal intelektové úrovni a rozumovým schopnostem v pásmu průměru (IQ 99). Při Reyově komplexní figuře byl výkon posuzovaného méně kvalitní, zejména v reprodukci. Výsledky vzbudily podezření na organické poškození centrálního nervového systému a na deterioraci paměťových schopností spíše mladšího data. Kontrola realitou během ROR byla plně zachována, žádné znaky nesvědčily o duševní chorobě či neurotickém poškození. Taktéž znaky svědčící o sexuální deviaci, hysterických rysech či o tendencích ke konfabulacím nebyly zjištěny. Naopak znaky organicity byly zjevné. Osobnost vyšetřovaného byla primitivní, anomálně strukturována a lze pozorovat rysy zvýšené agresivity a citové a sociální maladaptace. Afektivita a psychika byly méně stabilní, emocionalita oploštělá. Při Handově testu zjistili znalci zvýšenou pravděpodobnost manifestních agresivních projevů. Sociálně afiliativní a kooperativní kontrolní tendence se jevily jako nedostatečné. Dalším vyšetřením bylo FDT. Jeho výsledky sexuální identifikace byly nenarušeny a sexuální diferenciací byla snížena. Osobnost se jevila jako simplexní, anomální, s rysy agresivity. Podle kresby lze usuzovat znaky organického poškození

centrálního nervového systému. Kontrola vnitřních pudových tendencí vyšla nedostatečně (Brzek, Weiss 2001).

Závěrem psychodiagnostického vyšetření shrnuje Brzek a Weiss, že na základě získaných výsledků lze jedince charakterizovat jako intelektově průměrného. Zjištěno bylo poškození centrálního nervstva organického původu a deteriorace paměťových schopností spíše mladšího data. Vyšetření neodhalilo znaky svědčící o sexuální deviaci ani duševní chorobě ve smyslu psychózy a neurózy, hysterických rysech ani tendencích ke konfabulacím. Osobnost posuzovaného Roberta F. se jeví jako primitivní, anomálně strukturována, s rysy citové a sociální maladaptace. Navíc je osobnostně zvýšeně disponován k manifestně agresivním projevům, a to i během stresových situací. Je zjištěna dissociální porucha osobnosti. Motivace nyní vyšetřovaného trestného činu, pokud mu bude dokázán, souvisí z psychologického hlediska především s jeho zmíněnými osobnostními vlastnostmi (Brzek, Weiss 2001).

Znalci během vyšetření zjistili, že osobnost vyšetřovaného je utvářena dissociálně. O tom svědčí profesní maladaptace již od mládí a opakovaná kriminalita. Jedním z projevů dissociální osobnosti je považován rovněž jeho bagatelizovaný abusus alkoholu. Na jeho základě se zřejmě již před několika lety vyvinula závislost. Dle psychologického vyšetření je zřejmé, že došlo k organickému poškození centrálního nervstva, což se dá s největší pravděpodobností přisuzovat právě abúzu alkoholu. Na základě vyšetření lze diagnostikovat chronický alkoholismus (Brzek, Weiss 2001).

Významných psychologickým nálezem byla především zmíněna a prokázána organická deteriorace mentálních funkcí. Ta se prohlubuje vlivem nadužívání alkoholu a zároveň způsobuje sníženou schopnost zdržet se požívání alkoholu. Tato schopnost je snížena podstatně. Dále tato deteriorace prohlubuje deficit ovládacích schopností, navozený alkoholovou opilostí. Po požití alkoholu se jedná o komplikovanou opilost, nikoli patickou, což vede k dočasnému, ale podstatnému snížení ovládacích schopností. Deteriorace mentálních funkcí je trvalá a byla přítomna i během spáchaného trestného činu. Kromě toho byl během páchaní nyní vyšetřované trestné činnosti ve stavu komplikované alkoholové opilosti. Rozpoznávací schopnosti byly pravděpodobně sníženy minimálně a nepodstatně. Naopak ovládací schopnosti byly sníženy podstatně v důsledku působení alkoholu a přítomnosti organického poškození mozku (Brzek, Weiss 2001).

Kvůli mentální deterioraci označují Brzek a Weiss (2001) vyšetřovaného Roberta F. jako nebezpečného na svobodě a považují za nutnost, aby byl podroben ústavnímu

psychiatrickému léčení ochrannému. Zjištěný psychopatologický nálezn však není na takové úrovni, aby ve stavu střízlivosti bránil v plnohodnotné účasti na trestním řízení.

5.2.4 Psychiatrický posudek ve věci tr. činu vraždy (2010)

V roce 2010 provedl MUDr. Kubej znalecký posudek z oboru psychiatrie. Vyšetření Roberta F. bylo provedeno ve vazební věznici, poté co byl obviněn a stíhán pro zločin vraždy dle §140 odst. 1 a 2 zák. č. 90/2009 (dále jen trestní zákoník).

Znalec měl zodpovědět, zda vyšetřovaný v současnosti trpí nějakou duševní poruchou eventuálně, zda touto chorobou trpěl v době spáchání trestného činu, pro který je nyní stíhán. Zda jsou jeho ovládací a rozpoznávací schopnosti plně zachovány, zda byly zachovány v době, kdy měl údajně spáchat trestný čin. Dále se měl zaměřit na případnou závislost na alkoholu, jiných návykových látkách či závislost nelátkovou a popřípadě zodpovědět v jakém stadiu je tato závislost a jaký vliv mohla mít na spáchaný trestný čin. Další otázka na znalce se týkala trestního řízení. Znalec měl posoudit, zda je obviněný schopen plnohodnotné účasti na trestním řízení a zda je schopen chápat jeho smysl. Dále měl znalec posoudit další pobyt vyšetřovaného na svobodě, zda je pro společnost bezpečný případně zda by doporučil léčení. Poslední otázka se týkala možnosti resocializace u obviněného.

Během vyšetření nezjistil znalec žádnou duševní chorobu. Dle Kubeje (2010) jsou rozumové schopnosti vyšetřovaného mírně podprůměrné. Jeho konzumace alkoholu svědčí o rozvinutém zneužívání alkoholu, avšak somatická závislost je vyloučená kvůli absenci zjevných odvykacích příznaků během vazby. Kromě alkoholu a tabáku není zjištěno jiné zneužívání návykových látek. V důsledku dlouhodobé nadměrné konzumace alkoholu se rozvinula sekundární negativní deprivace osobnosti vyšetřovaného. Z psychologického posouzení je patrné toxické poškození centrálního nervového systému, které bylo konstatováno také při znaleckém vyšetření v roce 2001. Podstatné však je, že úbytek rozumových schopností nedosahuje stupně demence (Kubej, 2010).

V době spáchání trestného činu dle §140 odst. 1, 2 trestního zákoníku byl obviněný Robert F. s největší pravděpodobností pod vlivem alkoholu. Hladina alkoholu nebyla však objektivně zjištěna. Z hlediska soudní psychiatrie lze předpokládat nanejvýš střední stupeň prosté alkoholové opilosti. Alkohol se během deliktu projevil jen jako odbrzdění již tak slabých zábran k protispolečenskému chování (Kubej, 2010).

Během deliktního jednání obviněného nedošlo zjevně k uplatnění žádných patických motivů. Motivace vyplynula ze situace, jak dosvědčilo i několik svědků. Došlo ke konfliktu

s poškozenou a obviněný měl nejspíš i důvod k žárlivosti. Navíc byl před požárem ostudně zbit přesilou a okraden o alkohol a cigarety, což nesl díky zprimitivnělým zájmům velice špatně. Toto jednání lze z psychiatrického hlediska označit jako agresivní jednání deprivovaného dissociálního psychopata v opilosti. Organické poškození mozku není na stupni demence, proto není z forenzního hlediska významné (Kubej, 2010).

Kubej dále uvádí, že posuzovaný netrpí duševní chorobou ve vlastním slova smyslu a ani rozumové schopnosti nedosáhly stupně demence, proto jeho pobyt na svobodě není pro společnost z psychiatrického hlediska nebezpečný. Dissociální porucha je stavem trvalým, zhoršuje se vlivem deprivace osobnosti při konzumaci alkoholu, tento stav však nelze ovlivnit lékařskými prostředky, pouze důslednou detencí. Z tohoto důvodu znalec nenavrhuje žádné ochranné opatření. Obviněný je dle tvrzení znalce schopný plnohodnotné účasti na trestním řízení a chápat jeho smysl. (Kubej, 2010).

Společně s psychiatrickým posudkem bylo v roce 2010 provedeno i psychologické vyšetření psycholožkou PhDr. Tůmovou. Ta se během vyšetření zaměřila na strukturu osobnosti obviněného Roberta F., úroveň obecné věrohodnosti, jeho motivační prvky či podněty ke spáchání trestné činnosti a možnost resocializace.

Vyšetření psychologem bylo provedeno ve vazební věznici pomocí metod explorace, WAIS, ROR, grafický projev, Hand-test a Baum-test. Zpočátku vyšetření nenavázal posuzovaný s psycholožkou žádný oční kontakt. Byl správně orientovaný, lucidní, bez poruch vnímání. Slovní zásoba a verbalizace odpovídá úrovni intelektu. Při vyšetření spolupracoval dobře, při podávání informací si několikrát odporoval s předchozími vyšetřeními (Tůmová, 2010).

Pomocí Wechslerova testu WAIS zjistila Tůmová intelekt vyšetřovaného. Výsledek vyšel v hraničním pásmu slabého průměru a podprůměru (IQ 89), přičemž verbální složka lehce převážila nad neverbální. Organické poškození posuzovaného se projevilo během vyšetření v některých subtestech, ve verbální části to byly mnestické funkce, a to především krátkodobá paměť, všípivost, pozornost a v neverbální části rychlost psychomotorického tempa. Slabší výkon v oblasti sociální kompetence potvrdil poruchu osobnosti. Všeobecné vědomosti, matematické dovednosti a pojmotvorba odpovídají průměrné úrovni. Výsledky Rorschachu obsahují řadu projevů charakteristických pro organické poškození centrálního nervového systému. Intelektová kapacita dle ROR vyšla výrazně podprůměrně, myšlenková produktivita je chudá, myšlení celkově banální bez projevů vnitřní tvůrčí aktivity. Co se týče grafického projevu posuzovaného Roberta F., tak písmo je velké, tiskací, kolmé a větší,

psané silným tlakem a s hrubými gramatickými chybami. Podle hand-testu lze usuzovat, že u obviněného výrazně převažuje zájem o neosobní aspekty života a práce, nízký počet interpersonálních interpretací svědčí o osobní prázdnotě a nevykonnosti. Fungování v interpersonálních vztazích je omezeno, dochází k necitlivosti v interakci s druhými osobami. Některé odpovědi během testu nasvědčují o snaze zabránit odhalení některých povahových vlastností nebo zážitků. Během Baum-testu byla vyšetřena osobnost posuzovaného pomocí kresby. V té dominovaly projevy svědčící pro jednoduše strukturovanou osobnost, bez širšího rozhledu, typ méně bystrý, vůle slabší a jednání nevypočitatelné. I v tomto testu se projevíly známky organického poškození mozku (Tůmová, 2010).

Tůmová (2010) se opírá o výsledky testů a hodnotí intelektové schopnosti jako mírně podprůměrné s projevy organického poškození, které však nedosahuje stupeň demence. Poškození způsobuje snížení pozornosti, paměti, myšlenkové pružnosti a psychomotoriky. Osobnost posuzovaného je deprivovaná toxickým působením alkoholu, který posuzovaný Robert F. dlouhodobě konzumuje. Důsledkem deprivace došlo k úpadku morálních a mravních vlastností, sociálních vztahů, emoční oploštělosti, zvýšené dráždivosti a rozvoji bezdomoveckého stylu života. Dále Tůmová dodala, že s ohledem na přítomnost asociálních rysů a oslabenou paměťovou složku intelektu obviněného je úroveň obecné věrohodnosti snížena. Mohou se objevit tendence k pragmatické manipulaci s informacemi (Tůmová, 2010).

Z výsledku psychologického vyšetření lze odvodit, že na spáchání aktuálně vyšetřované trestné činnosti se podílela v první řadě poruchově strukturovaná, deprivovaná osobnost. Navíc reagovala osobnost posuzovaného na dlouhodobě konfliktní situaci i aktuálně vyústěný konflikt společně s vlivem alkoholu. Intelektové schopnosti byly v této chvíli zcela dostačující, aby mohl posoudit nebezpečnost svého jednání. (Tůmová, 2010).

Osobnost Roberta F. je poruchově strukturovaná s návyky prohlubujícími deprivaci a s kontinuálním kriminálním vývojem od 19 let. Proto je velmi malá šance pro možnost resocializace. Navíc se dá s největší pravděpodobností očekávat budoucí recidiva. Případná abstinence zpomalí prohlubující se organické poškození centrálního nervového systému, nelze však očekávat pozitivní vliv výchovných programů, dodává na závěr Tůmová (2010).

5.3 Kriminální kariéra

5.3.1 Trestný čin příživnictví (1985)

Podle rozsudku obvodního soudu v březnu 1985 byl Robert F. obviněn, že více než 2 roky nepracoval a nechával se živit svým otcem, čímž spáchal trestný čin příživnictví podle §203 zák. č. 140/1961 Sb., (trestní zákon) ve znění do 31. 12. 2009 (dále jen „tr. zákon“). Tímto rozsudkem mu byl uložen trest odnětí svobody v trvání pěti měsíců nepodmíněně.

Popis skutku

V roce 1983 byl s obviněným rozvázán učený poměr kvůli jeho naprostému nezájmu. Poté nikde nepracoval a o práci nejevil ani vážný zájem. Žil u otce, ten mu poskytoval přístřeší, stravu a drobné finanční částky. Jak sám uvedl, nepracoval nikde proto, že mu nebyla nabídnuta práce, která by se mu líbila. Vhodná by pro něj podle jeho slov byla práce ve skladu (Rozsudek OS, 1985).

Poprvé byl zadržen a vyslýchán koncem listopadu 1984, kdy slíbil, že do poloviny prosince téhož roku uzavře pracovní poměr. O pracovní poměr se zajímal v národním podniku Mototechna, kde s ním byla sepsána pracovní smlouva na pozici dělníka ve skladu. Smlouvu podepsal, ale do práce nenastoupil. Zadržen byl v lednu roku 1985 (Rozsudek OS, 1985).

Během přípravného řízení byl Robert F. vyšetřen znalci z oboru psychiatrie (viz 5.2 Psychiatrické a psychologické posudky, znalecký posudek MUDr. Voženílkové a MUDr. Jirgla). Znalci došli k závěru, že rozpoznávací a ovládací schopnosti posuzovaného byly v době spáchání trestného činu sníženy, a to v důsledku infantilismu, opožděnému intelektu, který zasahoval do pásma slaboduchosti. Obžalovaný byl trestně odpovědný, avšak trestného činu se dopustil ve stavu zmenšené přičetnosti podle §32 odst. 1 tr. zákona (Rozsudek OS, 1985).

Soud označil jeho jednání za trestný čin příživnictví, z důvodu toho, že po dobu delší než jeden rok nepracoval, vyhýbal se práci a nechal se živit otcem. Soud přihlédl k dosavadní zachovalosti obžalovaného, k jeho věku blízkému věku mladistvých a k tomu, že se trestného činu dopustil ve stavu zmenšené přičetnosti a dosavadní bezúhonnosti obžalovaného. Soud uložil Robertovi F. trest odnětí svobody v trvání pěti měsíců (Rozsudek OS, 1985).

5.3.2 Trestný čin neplnění odvodní povinnosti (1987)

Dle opisu z evidence rejstříku trestů (2010) byl Robert F. roku 1987 obvodním soudem obviněn ze spáchal tr. činu neplnění odvodní povinnosti podle §267 odst. 1 tr. zákona a byl odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání šesti měsíců nepodmíněně (Opis z evidence rejstříku trestů, 2010).

5.3.3 Trestný čin omezování osobní svobody (1993)

V únoru roku 1993 byl Robert F. za trestný čin omezování osobní svobody podle §231 odst. 1 tr. zákona rozsudkem obvodního soudu odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání jednoho roku, tento trest se mu podmíněně odložil na zkušební dobu v trvání 3 let (Rozsudek. OS, 1993).

Popis skutku

V srpnu roku 1991 navštívil v odpoledních hodinách obžalovaný Robert F. poškozenou Kamilu K. (nar. 1973). Mezi jmenovanými však došlo k hádce a poté obžalovaný zamknul byt poškozené a začal ji osahávat, bránil ji v pohybu, čímž jí způsobil drobná poranění. Z bytu odešel až ve večerních hodinách, přičemž poškozenou uzamknul v bytě a po necelé hodině se vrátil zpět, byl však před bytem zadržen policií (Rozsudek. OS, 1993).

5.3.4 Trestný čin porušování domovní svobody a trestný čin výtržnictví (1995)

Podle trestního příkazu obvodního soudu byl Robert F. v červenci 1995 odsouzen pro trestný čin porušování domovní svobody podle §238 tr. zákona a výtržnictví podle §202 tr. zákona k devíti měsícům nepodmíněně (Trestní příkaz OS, 1995).

Popis skutku

V únoru 1995 ve večerních hodinách vyrazil Robert F. dveře bytu Evy N. (nar. 1954) a vnikl dovnitř. Následně se v tomto bytu zdržoval proti vůli uživatelky a na chodbě bytu použil vůči poškozené a její sousedce slzný plyn. Nakonec ještě před domem použil slzný plyn i proti synovi Evy N. Milanu N. (nar. 1977) a udeřil ho pěstí do obličeje. Po oznámení o napadení ženy byla na místo vyslána policejní hlídka, která následně zatkla podezřelého pachatele, Roberta F., který byl v podnapilém stavu a vyhrožoval hlídce napadením (Trestní příkaz OS, 1995).

Tímto konáním neoprávněně vnikl do bytu jiného, přičemž překonal překážku, jejímž účelem bylo zabránit vniknutí. Navíc se dopustil na místě přístupném veřejnosti neslušnosti tak, že napadl jiného. (Trestní příkaz OS, 1995).

Robert F. k věci uvedl, že v uvedený den byl v hospodě asi od 10 hodin, kde vypil 10 piv (10°) a 3 velké panáky hruškovice. Nepamatuje si přesně, v kolik hodin z hospody odcházel. Poté koupil Evě N. dárek, protože byl svátek zamilovaných. Když jí šel dárek předat, byl již značně opilý. Když byl u Evy N. doma, přemlouval ji, aby šla k němu, ona odmítla, a tak se pohádali. Kvůli jejímu synovi a dceři, kteří byli taktéž přítomni v bytě, se odešli hádat na chodbu. Jak byl opilý, tak údajně vystříkl z lahvičky slzného plynu, kterou měl u sebe, ale jak sám tvrdí, bylo to pouze na zem. Poté si pamatuje, že jeli kolem policisté a zatkli ho. Nepřipouští, že by se dopustil nějakého násilí (Trestní příkaz OS, 1995).

5.3.5 Trestný čin násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci a trestný čin porušování domovní svobody (1997)

Dle popisu z evidence rejstříku trestů (2010) byl Robert F. v lednu roku 1997 obvodním soudem obviněn, že jinému vyhrožoval usmrcením, těžkou újmou na zdraví nebo jinou těžkou újmou takovým způsobem, že to mohlo vzbudit důvodnou obavu a tedy spáchal tr. čin násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci podle §197a tr. zákona. Zároveň byl obviněn, že neoprávněně vnikl do domu nebo do bytu jiného nebo tam neoprávněně setrval. Spáchal tedy tr. čin porušování domovní svobody podle §238 tr. zákona. Obžalovanému byl za tyto trestné činy uložen trest odnětí svobody v trvání jednoho roku nepodmíněně. Uložený trest zrušil trest uložený rozsudkem obvodního soudu z roku 1995 (Popis z evidence rejstříku trestů, 2010).

5.3.6 Trestný čin neoprávněné užívání cizí věci (1997)

V listopadu roku 1997 byl Robert F. při hlavním líčení samosoudcem obviněn z trestného činu neoprávněné užívání cizí věci podle §249 odst. 1 tr. zákona a trestného činu krádeže podle §247 odst. 1, písm. b) tr. zákona a odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 6 měsíců. Tento trest vykonal vazbou v březnu roku 1994. Proti tomuto výroku se zprošťuje z obžaloby z trestného činu krádeže podle §247 odst. 1, písm. a) tr. zákona spáchaného v srpnu 1993 (Rozsudek OS, 1997).

Popis skutku

Obžalovaný Robert F. se v říjnu 1992 společně s Pavlem C. (nar. 1964) zmocnil zaparkovaného automobilu. Nejprve vytlačil levé přední okénko, vnikli dovnitř a vytrhli

drátky ze spínací skřínky a zajištění volantu. Následně se snažili vozidlo nastartovat, což se jim povedlo, a tak odjeli do vedlejší ulice. Tam byli zadrženi policejní hlídkou (Rozsudek OS, 1997)

V listopadu 1992 rozbil Robert F. společně s Václavem H. (nar. 1968) skleněnou výplň výlohy a vnikl do prodejny tabáku. Zde odcizili 27 kusů krabiček cigaret značky Marlboro a 11 kusů krabiček značky Camel, jednalo se o zboží v celkové hodnotě 1 125 Kč. Na místě byli oba pachatelé zadrženi policií (Rozsudek OS, 1997).

V srpnu 1993 v odpoledních hodinách obžalovaný Robert F. odcizil z pultu v prodejně Saco kalhoty značky Edvin v hodnotě 1 580 Kč. U východu z prodejny byl zadržen (Rozsudek OS, 1997).

5.3.7 Trestný čin krádež (1999)

V červnu 1999 byl Robert F. obviněn samosoudcem při hlavním líčení za trestný čin krádeže podle §247 odst. 1 písm. a) tr. zákona a odsouzen podle §37 tr. zákona k upuštění od souhrnného trestu (Rozsudek OS, 1999).

Popis skutku

Robert F. v roce 1995 ve večerních hodinách společně s již odsouzenou Jiřinou S. (nar. 1951) poté co požili alkohol odcizili v prodejně potravin dvě láhve Fernet Stock v hodnotě 442 Kč, Calgon v hodnotě 88 Kč, 3 kusy dámských punčoch v hodnotě 147 Kč, dvě toaletní vody Denim v hodnotě 208 Kč, 2 kusy FA for men v hodnotě 164 Kč, 4 kusy sprchového šamponu Naturel a Sensitive v hodnotě 280 Kč, 2 kusy tekutého mýdla v hodnotě 168 Kč, 2 kusy mýdla Palmolive v hodnotě 29 Kč a 1 kus balíčku s masem v hodnotě 103 Kč. Toto zboží vkládali do tašky. Robert F. jel s nákupním vozíkem, kde měl drobný nákup, který zaplatil a Jiřina S. prošla přes pokladnu bez zaplacení s taškou před ním. Následně byla Jiřina S. zadržena před prodejnou bezpečnostní službou. Prodejně tak byla způsobena škoda ve výši 2 232 Kč. Zboží bylo zajištěno a vráceno na prodejnu nepoškozené. Robert F. po zaplacení prodejnu opustil, nebyl zadržen (Rozsudek OS, 1999).

Robert F. po celou dobu trestního řízení tuto trestnou činnost popírá. Během trestního řízení proti Jiřině S. byl slyšen jako svědek a popřel, že by se krádeže spolu s odsouzenou dopustil. Poté bylo zahájeno řízení proti němu, nejprve odmítal vypovídat a u hlavního líčení vše popřel. K věci dále uvedl, že s uvedenou Jiřinou S. se viděl naposledy 2 měsíce před údajnou krádeží, navíc si je jist, že s ní nikdy nenakupoval. Dále popírá, že by s odsouzenou Jiřinou S. měli někdy nějaký konflikt. Jiřina S. ho však během hlavního líčení

jednoznačně označila za spolupachatele. V přípravném řízení odmítala vypovídat (Rozsudek OS, 1999).

Obžalovaný Robert F. byl usvědčen i výpovědí svědkyně Lidie H., pokladní v prodejně, kde došlo ke krádeži. Odstupem času, při konfrontaci a u hlavního líčení uvedla, že ho s jistotou nemůže identifikovat (Rozsudek OS, 1999).

Soudem bylo zohledněno, že obžalovaný Robert F. v uvedené době nikde nepracoval, pouze příležitostně brigádně, rovněž bylo zohledněno, že v minulosti se již obžalovaný dopustil trestného činu krádeže v obchodě. Nebyla konstatována žádná polehčující okolnost. Za zmínku stojí, že škoda byla hraniční a fakticky nevznikla, protože zboží bylo navraceno prodejně. Dále lze poukázat na to, že čin byl spáchán již v roce 1995. Po zhodnocení všech skutečností dospěl soud k závěru, že vzhledem k předchozím odsouzením, je dán vztah souhrnnosti, neboť nyní projednávaný skutek se stal před doručením trestního příkazu. S ohledem na již uložené tresty však soud upustil od uložení souhrnného trestu (Rozsudek OS, 1999).

5.3.8 Trestný čin zpronevěra (2000)

V roce 2000 byl Robert F. obviněn obvodním soudem, že si přisvojil cizí věc nebo jinou majetkovou hodnotu, která mu byla svěřena, a způsobil tak na cizím majetku škodu nikoli malou, čímž se dopustil tr. činu zpronevěry podle §248 odst. 1,2 tr. zákona. Obvodní soud mu uložil trest odnětí svobody na dva roky nepodmíněně. Uložený trest byl souhrnný a zrušil rozsudek z listopadu 1997 (Rozsudek OS, 2000).

5.3.9 Trestný čin ublížení na zdraví a trestný čin znásilnění (2001)

V prosinci roku 2001 byl Robert F. přes odvolání shledán vinným z trestných činů ublížení na zdraví podle § 221 odst. 1 tr. zákona a tr. čin znásilnění podle §242 odst.1 tr. zákona a byl odsouzen k šesti rokům odnětí svobody nepodmíněně, současně mu bylo nařízeno ochranné léčení (Rozsudek OS, 2001).

Popis skutku

Ve večerních hodinách v srpnu roku 2001 obžalovaný Robert F. napadl Tamaru H. (nar. 1964) v jejím vlastním bytě. Údery pěstí do obličeje a do těla a kopáním do břicha jí způsobil četné hematomy, poranění slinivky břišní a rozsáhlé poranění sleziny s následným krvácením do břicha. Následkem toho musela být slezina poškozené chirurgickým zákrokem odstraněna. Po uvedeném násilí přinutil obžalovaný poškozenou dalšími výhružkami, aby mu vykonala orální sex (Rozsudek OS, 2001).

Robert F. k věci uvedl, že s poškozenou měl normální vztah, a to i po stránce sexuální. Podle jeho tvrzení poškozená Tamara H. ve větší míře konzumovala alkohol, denně vypila až 1 litr tvrdého alkoholu. Dále obžalovaný uvedl, že při sexu měla občas poškozená masochistické sklony, požadovala například, aby ji držel za ruce, on ji však nikdy nebil ani jí jinak neubližoval. Poškozená v té době nikde nepracovala, on občas chodil pomáhat kamarádovi. Žili především z peněz od jeho matky, která byla v důchodu a také z peněz za zastavených věcí Tamary H. (Rozsudek OS, 2001).

Den, kdy mělo dojít k údajnému konfliktu popsal Robert F. jako jejich běžný den. Přes den byli venku, večer přišli domů před devátou hodinou, chvíli popíjeli a šli si lehnout. Obžalovaný popřel, že by došlo k pohlavnímu styku či k hádce. Druhý den odešli v dopoledních hodinách spolu na trh, tam popíjeli a poté odešla Tamara H. ke své matce, kde byla její dcera. On přišel večer k poškozené domů, ale ochranka mu údajně řekla, že Tamara H. před hodinou odešla, a tak odešel Robert F. ke svojí matce. Následující den ho u jeho matky zadržela policie. Ke zranění své partnerky uvedl, že ji před 14 dny srazilo auto, ale nikam to nenahlásili (Rozsudek OS, 2001).

Svůj vztah k alkoholu hodnotí Robert F. jako problémovější. Ve větší míře pije poslední 2 roky, denně vypije 10-15 desetistupňových piv, občas si dá i panáka tvrdého alkoholu. Předtím pil méně, pravidelně začal pít v 19 letech. Ústavně léčit by se rozhodně nechtěl, v úvahu by přicházela pouze ambulantní léčba. Dobře zná, jak alkohol působí na jeho organismus. Když je pod vlivem, tak je veselý a uřvaný, vylučuje, že by měl agresivní sklony. Dle dotyčného v den, kdy mělo dojít ke konfliktu, vypil asi 8 až 10 piv a kávu s rumem, poškozená vypila přibližně 6 del tvrdého alkoholu a 1 litr vína. Připouští, že alkohol může mít vliv na jeho problém sehnat trvalé zaměstnání, naposledy trvale pracoval v roce 1988 až 1989 jako zahradník. Naposledy pracoval brigádně v říjnu 2000 (Rozsudek OS, 2001).

Poškozená uvedla, že obžalovaný Robert F. se k ní nastěhoval v červenci roku 2001. Ze začátku byl zábavný společník. Postupem času jim došli peníze, a tak začali nosit její věci do zastavárny. Později jim odpojili elektřinu. Partner ji občas uhodil, ale nebylo to nic vážného, později ji začal bít tak, že měla po celém obličeji modřiny a vyústilo to až do situace, kdy ji obžalovaný přestal pouštět z domu. Vztah chtěla ukončit, ale Robert F. jí začal vyhrožovat likvidací celé její rodiny (Rozsudek OS, 2001).

V den napadení byla Tamary H. dle jejího tvrzení doma. Robert F. se vrátil domů v odpoledních hodinách, v té době už měl něco vypito. Přinesl s sebou 2 litry vína, které

spolu později vypili. Poškozená uvádí, že měla přibližně 3 dcl. Večer se začali hádat, protože po něm požadovala, aby vyzvedl věci ze zastavárny. Robert F. na ni začal křičet sprosté nadávky. Následně ji začal bít, poté ji položil na postel, klekl si nad ní a začal ji škrtit, poté ji uvolnil krk, stále nad ní klečel a bil ji pěstí z boku do žeber. Poškozená si kryla obličej dlaněmi. Potom ji přestal mlátit a začal jí vyhrožovat likvidací rodiny. Řekla mu, ať nechá její dceru na pokoji a začali se prát, načež spadla z postele na zem a snažila se zvednout. On ji hodil zpět na postel na záda a kopal ji do břicha. Když se jí podařilo otočit, tak ji naposledy kopl do kostrče. Lehl si vedle ní nahý, ukázal rukou na svůj penis a požádal ji o pohlavní styk. Poškozená brečela, že nemůže, že ji všechno bolí, tak požadoval pod pohrůzkou další rány alespoň orální sex, tomu vyhověla. Potom oba dva usnuli a vzbudili se až ráno. Hráli spolu karty a potom odešli do obchodu, kde obžalovaný koupil poškozené 0,5 dcl Fernetu, pokračovali na trh, kde ji koupil dalšího Fernetu a sobě pivo. Poškozená poté odešla ke své matce, ale on ji sledoval a zezadu ji chytil a narazil na zeď domu. Toho si všimli dva muži, Roberta F. chytili a poškozená mezitím odešla. Její matka zavolala policii, ti ji vyzvedli a odvezli na služebnu. Později poškozená vyvrátila, že by ji v minulosti srazilo auto, jak tvrdil Robert F. K osobě obžalovaného ještě uvedla, že pokud pil jen pivo, tak byl podnapilý, pokud k tomu přidal navíc i tvrdý alkohol, tak býval agresivní. K sexu ji v minulosti přinutil už asi třikrát (Rozsudek OS, 2001).

Výpověď poškozené byla naprosto ve shodě s dalšími provedenými důkazy, a to jak s výpovědí matky poškozené, tak s výsledky lékařského vyšetření a znaleckého posudku. Soud vycházel z toho, že se obžalovaný dopustil dvou velmi závažných trestných činů. Na straně obžalovaného nebyly shledány polehčující okolnosti, naopak mu přitížil způsob provedení trestných činů a také jeho způsob života. Obžalovaný nikde trvale nepracuje, přičemž mu v práci nebrání žádný zdravotní ani jiný závažný problém, peníze získával od matky v důchodu. V minulosti byl obžalovaný Robert F. již několikrát potrestán. Je zřejmé, že se jedná o osobu s agresivními sklony, což se potvrdilo i během hlavního líčení, kdy skočil na poškozenou se slovy „drž hubu, ty vole“. Soud rovněž zdůraznil, že jednání obžalovaného je pro společnost nebezpečné, typový stupeň je již velmi vysoký (Rozsudek OS, 2001).

S přihlédnutím ke všem okolnostem uložil soud trest odnětí svobody v horní polovině zákonné trestní sazby, tento trest uložil jako úhrnný. Podle návrhu znalců uložil soud navíc ještě ochranné léčení psychiatrické v ústavní formě (Rozsudek OS, 2001).

5.3.10 Trestný čin poškozování a ohrožování provozu obecně prospěšného zařízení (2010)

V září roku 2010 byl Robert F. uznán vinným, že úmyslně ohrozil provoz veřejného ochranného zařízení proti požáru, povodni nebo jiné živelní pohromě. Tím spáchal trestný čin poškozování a ohrožování provozu obecně prospěšného zařízení podle §182 odst. 1 písm. d) tr. zákona. Poprvé byl tento rozsudek vyhlášen již v červenci 2009. Obžalovanému byl uložen trest odnětí svobody v trvání jednoho roku a zároveň mu byla uložena povinnost k náhradě škody. Rozsudkem Městského soudu v Praze z listopadu 2010 byl původní rozsudek zrušen ve výroku o náhradě škody, jinak zůstal rozsudek nedotčen. (Rozsudek MS, 2011).

5.3.11 Trestný čin vražda (2011)

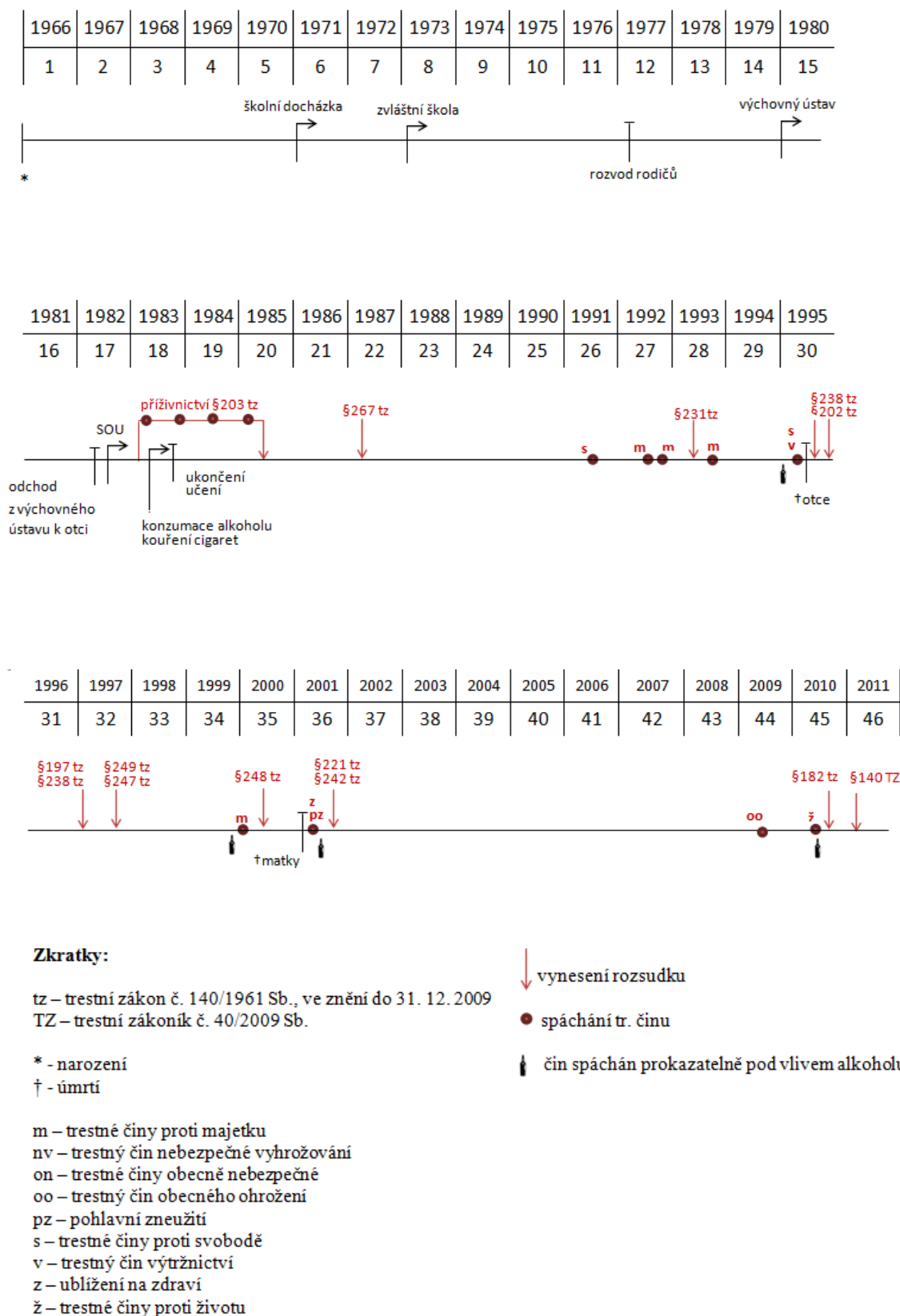
Dle usnesení městského soudu v Praze z března 2011 byl obžalovaný Robert F. obviněn, že jiného úmyslně usmrtil s rozmyslem, čímž spáchal zvlášť závažný zločin vraždy podle §140 odst. 2 zákona č. 40/2009 Sb. tr. zákoníku (dále jen „trestní zákoník“). Za tento čin byl odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání třinácti roků (Rozsudek MS, 2011).

Vrchní soud v Praze projednal odvolání obžalovaného Roberta F. a odvolání městského státního zástupce a napadený rozsudek zrušil, a to ve výroku o trestu. Při nezměněném výroku o vině obžalovaného soud obžalovaného odsuzuje podle §140 odst. 2 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání patnácti roků (Rozsudek VS, 2011).

Popis skutku viz 5.5 Zvlášť závažný zločin vraždy.

5.4 Kriminogram

Schéma 3: Kriminogram Robert F. (nar. 1966)

5.5 Zvlášť závažný zločin vraždy

Kriminální kariéra Roberta F. vyvrcholila v roce 2011, kdy byl dle rozsudku městského soudu v Praze obviněn ze zvlášť závažného zločinu vraždy podle §140 odst. 2 tr. zákoníku a odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání třinácti roků.

5.5.1 Popis skutku

V červenci roku 2011 došlo krátce po půlnoci v Praze k požáru univerzální mobilní stavební obytné buňky systému UNIMO. Na místo požáru byla vyslána výjezdová skupina hasičské jednotky a rychlá záchranná služba. Buňka prakticky celá shořela, zůstala z ní pouze kovová konstrukce. V průběhu hasebního zásahu bylo v zadní části buňky nalezeno na silně ohořelém lůžku torzo ženského těla neznámé totožnosti. Na základě tohoto zjištění byla na místo vyslána výjezdová skupina Krajského ředitelství Policie, aby zajistila dohledání místa činu. Většina ohořelých věcí z buňky byla rozházena venku kolem buňky. Jako první byl zajištěn zámek ze dveří a dalším prohledáním popela v buňce nebyly zjištěny žádné využitelné stopy (Větrovský, 2010).

V průběhu hasebního zásahu se na místo požáru dostavil rovněž příslušník zjišťování příčin požárů HZS a přijela také Policie ČR, která nasadila služebního psa na detekci akcelerantů hoření. Po důkladném ohledání místa byl vypracován posudek popisující stavební konstrukci buňky. Stěny a strop byly tvořeny voděodolnými panely z dřevotřísky s izolací z keramické vlny a s protipožární izolací. Střechu tvořil pozinkovaný plech. Do buňky se vcházelo jednoduchými dveřmi. Na zadní stěně buňky se nacházelo okno, v době požáru však bylo provizorně zakryté prkny a plechy a z vnější strany bylo opatřené ocelovou mříží, bylo tedy zcela nefunkční. Uvnitř buňky zůstaly po požáru pouze zbytky kovových konstrukcí židlí, deska malého stolu a v zadní části již zmíněná konstrukce s pružinami a zbytky ohořelé dřevěné konstrukce. Jednalo se o dvojlůžkovou postel, kde bylo nalezeno torzo ženského těla. Místo nálezu těla bylo označeno jako místo s nejvyšším stupněm devastace. Tato oblast byla následně na základě stop označena jako ohnisko požáru. Na místě nebyla zajištěna žádná stopa, která by jednoznačně svědčila o příčině vzniku požáru. Vzhledem k charakteru objektu a využívání občany bez trvalého pobytu vytyčili vyšetřovatelé za pracovní příčiny vzniku požáru úmyslné zapálení, nedbalost při kouření nebo nedbalost při používání otevřeného ohně. V případě úmyslného zapálení vzali vyšetřovatelé v úvahu výpověď svědků, kteří se údajně setkali s mužem v podnapilém stavu po konfliktu s obyvatelkou buňky. Dle svědků vyhrožoval muž krátce před požárem podpálením buňky. Tato doba zcela koresponduje s dobou vzniku požáru. Nález zbytků

ethylalkoholu v blízkosti ohořelého torza rovněž svědčí o této skutečnosti. Dle svědectví by přišla v úvahu nejjednodušší forma ethanolu nacházející se v alkoholických nápojích, v tomto případě ve vodce. Při volném hoření na vzduchu dosahuje teplota hořící vodky hodnot 1600°C až 1700°C. Tato teplota by dle znalců stačila k zapálení většiny materiálů v místě ohniska požáru. Z tohoto zjištění vyplívá zásadní vliv ethylalkoholu jako akcelerantu hoření. Při hoření ethanolu vzniká voda a oxid uhličitý. Nejedná se tedy o žádné konkrétní stopy, které by mohl služební pes označit jako akcelerátory požáru. Pes však označil dvě místa okolo ohořelého těla, odkud vzali vyšetřovatelé vzorky a expertízou zjistili obsah ethylalkoholu. Z toho vyplívá, že prakticky v ohnisku požáru byla koncentrace hořlavé látky tak vysoká, že nedošlo k jejímu úplnému rozkladu. Přestože se tato příčina požáru jevila jako velmi pravděpodobná, nebylo příčinu možné jednoznačně určit (Königsmark, 2010).

Šetřením v místě požáru bylo zjištěno, že předmětnou buňku obýval Robert F. (nar. 1966) s Janou S. (nar. 1963). V době zahájení trestního stíhání nebyla zatím totožnost oběti potvrzena. Ze šetření policie, provedeného ohledání místa, nařízené soudní pitvy a ze svědectví několika osob vyplynulo, že uvedení obyvatelé buňky, Robert F. a Jana S. měli mezi sebou četné neshody, docházelo k hádkám i fyzickým napadením. Naposledy k takovému sporu došlo i krátce před požárem. Vzhledem k těmto skutečnostem spáchal zločin vraždy podle §140 odst. 1,2 tr. zákoníku právě Robert F. a vrchní komisař tak zahájil trestní stíhání osoby Roberta F. (Eliáš, 2010).

Robert F. byl po pátrání zadržen a převezen na Policii ČR. Následně soudce obvodního soudu rozhodl na základě návrhu státního zástupce o vzetí obviněného Roberta F. do vazby. Návrh na vzetí do vazby označil soudce důvodným, protože obviněný Robert F. byl stíhán pro závažnou trestnou činnost, zároveň neměl žádné místo, kde by se mohl dlouhodobě zdržovat, kde by mohl být případně zastížen a kam by mu mohla být posílána korespondence. Proto byl důvod se domnívat, že by se mohl obviněný vyhýbat trestnému stíhání a hrozícímu trestu, tím že by se skrýval na neznámém místě. Tím byly dány důvody pro vazbu podle §67 písm. a) zákona č. 141/1961 Sb. (trestní řád), (Usnesení o vzetí do vazby Roberta F., 2010).

5.5.2 Znalecký posudek z odvětví soudního lékařství a toxikologie

V průběhu přípravného řízení byl vypracován znalecký posudek z oboru zdravotnictví, odvětví soudního lékařství a toxikologie na základě prohlídky a pitvy poškozené. Jako bezprostřední příčina smrti bylo stanoveno uhoření. Nástup smrti mohla

rovněž urychlit otrava oxidem uhelnatým. Dle koncentrace 33% karbonylhemoglobinu v krvi lze s jistotou usoudit, že poškozená byla v době vzniku požáru na živu. S největší pravděpodobností tvrdě spala, protože kůže na zádech nebyla zuhelnatělá a zároveň byla poškozená v době vzniku požáru ve stavu těžké opilosti, v krvi bylo zjištěno 2,79 g/kg alkoholu. Při další prohlídce těla nebyly zjištěny žádné vnitřní nebo vnější změny, které by se podílely na její smrti (Hladík, 2010).

5.5.3 Výslech podezřelého

Robert F. (dále jen Robert) byl poprvé vyslýchán následující den po požáru buňky, kdy byl v nočních hodinách po vyhlášení pátrání zadržen. K věci podezřelý Robert uvedl, že buňku měl spolu s poškozenou Janou S. (dále jen Jana) v pronájmu od Petra N. (nar. 1962). K buňce přišel večer před požárem. S sebou měl tašku, kde měl dvě lahve vodky a cigarety, které si předtím koupil. Zapalovač měl v kapse kalhot. Od rána vypil přibližně 3 dcl vodky, dle jeho tvrzení se necítil vůbec opilý. Poté, co přišel k buňce, mu Jana vzala tašku s lahvemi a cigaretami a odešla s ní do buňky a za sebou zavřela dveře. Dále Robert uvedl, že v klidu zaklepal na dveře buňky a poprosil Janu, aby mu otevřela. Ta tak neučinila, odpověděla mu, že neotevře, protože doslova dle Roberta „byla nalitá jak kráva“. Poté Robert uvedl, že odešel od buňky pryč, vedle u plechové boudy ho chytili tři Slováci, které neznal a zbili ho, důvod tohoto konání Robert údajně nezná. Následně si došel koupit další láhev vodky o obsahu 0,3 l, protože jak uvádí, měl velký vztek. Poté se vrátil k místu, kde se nacházela jejich buňka. Potkal tam mladého muže, kterého Robert neznal a nikdy ho předtím neviděl. Začali si spolu povídat, neznámý mladík si stěžoval, že ho opustila holka, Robert si stěžoval na Janu, uvedl, že je na ní naštvaný, protože mu vzala tašku s pitím a cigaretami, rovněž byl naštvaný kvůli tomu, že ho předtím zbili ti Slováci. Kolem půlnoci odešel mladý muž spát do ubytovny, která se nacházela vedle stavebních buněk. Robert si dle svých slov sedl na obrubník nedaleko té ubytovny a najednou si všiml, že jejich buňka hoří. Došel ke dveřím, kde na něho údajně Jana křičela „Robo, otevři mě“. Robert uvedl, že otevřít nemohl, protože neměl klíče. Jana se dle něho zamknula zevnitř a klíče měla jen ona. Jemu se nepovedlo dveře ani vykopnout, proto jak uvádí, nechal Janu svému osudu. Dále Robert podotknul, že nezavolal hasiče ani nikoho jiného o požáru neinformoval a odešel spát pod most. O tom, že je Jana mrtvá se dozvěděl až ve chvíli, kdy byl zadržen policií (Protokol o výslechu podezřelého Roberta F., 2010).

5.5.4 Výslech obviněného

Druhý den po prvním výslechu byl Robert F. (dále jen Robert) obviněn a znovu vyslýchán. Při výslechu byl přítomen rovněž obhájce obviněného, který byl stanoven soudem. K místu požáru obviněný uvedl, že se jednalo o stavební buňku v blízkosti ubytovny, kam se dostal přes kamaráda. To bylo dle Roberta přibližně před čtyřmi lety. Nájem 1500 Kč měsíčně začal platit majiteli areálu až před třemi měsíci. První rok bydlel v buňce s kamarádem, který poté odjel pracovat do Plzně. Následně bydlel obviněný nějaký čas v buňce sám, až do doby, kdy se k němu nastěhovala poškozená Jana S. (dále jen Jana), to bylo před necelými dvěma lety. Poškozená mu žádné peníze za nájem neplatila, byla stejně jako on nezaměstnaná. Robert ohledně poškozené uvedl, že po jejím nastěhování se chovala normálně, ale poslední dobou se její chování změnilo, poté co se napila alkoholu, mu začala nadávat, pohádali se a údajně na něho i fyzicky útočila, například o něho rozlámala koště. Jednou ho během takového incidentu pobodala nožem na zádech, kvůli čemu musel být ošetřen v nemocnici, údajně měl být obviněný i operován, ale operaci odmítl. Útokům ze strany Jany se Robert bránil jen tím, že jí dal občas facku. Dále uvádí, že Jana pila alkohol každý den, především vodu, denně přibližně láhev 0,5 l. Fyzicky ho napadala asi dvakrát do týdne, a to bezdůvodně, dodává Robert. On sám si nepamatuje, že by ji někdy začal nadávat nebo napadl první. Po hádkách musel Robert vyhledat lékařské ošetření jen jednou, v tom případě, kdy ho pořezala na zádech, Jana dle tvrzení obviněného nemusela být ošetřena nikdy (Protokol o výslechu obviněného Roberta F., 2010).

K událostem ze dne požáru obviněný uvedl, že ráno šli s poškozenou na sběr kovů, který následně odnesli do sběrný. V 10 hodin dopoledne měli vyděláno 100 korun, za které si koupili čtyři lahve vodky (4 x 2 dcl). Tento alkohol vypili a šli na další sběr. Dle Roberta byla Jana trochu opilá, on nebyl vůbec. Za další sběr dostali 50 korun a koupili si za to další 2 lahve vodky (2 x 2 dcl). Poškozená už další vodu nevpila, řekla, že se jí udělalo špatně a šla zpět do obytné buňky. Obviněný vodu popíjel a šel krátce po poledni na další sběr, kde vydělal 200 nebo 250 korun. Za tyto peníze koupil cigarety a jeden litr vodky a vrátil se k buňce. Venku slyšel, že je Jana uvnitř buňky, a že je opilá. To poznal z jejího hlasu. Když chtěl jít dovnitř buňky, tak mu Jana odmítla otevřít dveře. On ji poprosil, ať ho pustí dovnitř, že nechce spát venku. Ona ho znovu odmítla pustit a zakřičela na Milana, který bydlel v buňce vedle. Potom přiběhli k jejich buňce tři muži, jeden z nich byl Milan a shodili Roberta na zem, začali do něho kopat a sebrali mu vodu i cigarety. Přes dveře Janě řekl, ať mu vrátí cigarety a vodu, ale nereagovala, tak si šel za posledních 25 korun koupit další vodu. Když se vrátil k buňce, byla už tma. Před ubytovnou seděl muž, kterého neznal,

přisedl si k němu a přibližně hodinu si povídali. Dle Roberta si povídali o problémech toho muže s jeho přítelkyní a obviněný zmínil tomu muži, že se pohádal s poškozenou, že ho nechce pustit dovnitř, a že mu ukradli vodku. Buňka od nich byla vzdálená asi 10 až 15 metrů. Muž potom odešel spát a obviněný si sednul na obrubník, odkud viděl, že jejich buňka hoří. To bylo přibližně za hodinu od té doby, co z buňky odešli ti tři muži. Přišel k buňce a volal na Janu, ať vyleze ven, ona nereagovala. Pokoušel se dveře vyrazit tím, že do nich asi 10x kopnul, ale nepodařilo se mu to. Plameny v té době byly asi metr vysoké, buňka hořela z boku, v plamenech byla asi ze čtvrtky. Poté se dveře otevřely a Robert si myslel, že kolem něho poškozená proběhla ven a šla na ubytovnu. Robert ještě křičel dovnitř do buňky, ať vyleze rychle ven, ale nikdo se neozýval, a tak odešel spát pod most. Ráno šel na sběr kovů, kde ho zadržela policie (Protokol o výsledku obviněného Roberta F., 2010).

Během výsledku kladli vyšetřovatelé obviněnému několik doplňujících otázek. Ptali se, zda zná Natalii H. a Rudolfa L., na to odpověděl, že nezná. Na otázku, zda zná Petra N., odpověděl, že majitel buňky a ubytovny se jmenuje Petr, ale jeho příjmení nezná. Dále vyšetřovatelé zjišťovali, zda měla poškozená Jana nějaké podlitiny nebo jiná zranění. Dle Roberta měla jen jednu z jejich společné rozepře škrábanec, jinak o ničem neví. Po dotázání vyšetřovatelů popsal obviněný vstupní dveře do buňky jako jednokřídlé, dřevěné dveře, které se otvíraly dovnitř, klika byla z obou stran, zámek byl normální. Obviněný také doplnil, že ani nezkoušel, zda jsou dveře zamčené. Dle něho poškozená zamykala pokaždé, když byla uvnitř, aby tam nikdo nevlezl. Až ve chvíli, kdy zkoušel dveře vykopnout, tak poznal, že jsou zamčené. Okno v buňce bylo, ale bylo zadělané prkny. Vyšetřovatelé se Roberta zeptali, zda se někdy v minulosti před někým zmiňoval o tom, že se Janě pomstí, nebo že ji dokonce podpálí. Odpověděl, že nikdy nic takového neříkal, ani když byl na Janu naštvaný. Další otázka se týkala ukradených cigaret a vodky. Dle obviněného ti tři muži odnesli ukradené věci k Janě do buňky, protože během toho rozhovoru s mužem před buňkou, měla Jana otevřené dveře a slyšel, jak uvnitř mluví nahlas a viděl uvnitř dvě nebo tři osoby. Z toho usoudil, že tam nejspíš pili tu jeho vodku. Potom co ho ti muži napadli, jim musela Jana odemknout, ale to obviněný neviděl. Dovnitř buňky nešel, protože měl strach, že ho znovu zbijí. V kolik hodin muži odešli, neví, když odcházeli, tak tam ještě seděl s tím mužem. Odcházeli dva nebo tři a údajně to byli ti, co ho napadli. Další kladenou otázkou bylo, zda ten večer mluvil obviněný ještě s jiným mužem. Odpověděl, že ne, mluvil jen s tím jedním mužem, a ten musel taktéž vidět, jak ti tři muži z buňky odcházejí, protože měli oba stejný výhled. Na otázku, zda zůstaly dveře otevřené,

poté co odešli ti muži, obviněný odpověděl, že je Jana zavřela, neslyšel, jestli i zamkla. Do buňky se však už ani nesnažil dostat, řekl si, že zatím přespí pod mostem a zpět do buňky půjde ráno, až se Jana uklidní. Obviněný během výslechu popřel, že by v buňce byly nějaké hořlaviny. Dle jeho názoru vznikl požár ze svíčky, kterou si Jana svítila. Hořely tam vždy dvě nebo tři svíčky, byly umístěné na stole ve víčkách od plastových lahví. Poškozená kouřila, ale nedopalky dávala údajně vždy do popelníku. Dále obviněný popřel, že by požár založil on nebo na její smrti měl nějaký podíl (Protokol o výslechu obviněného Roberta F., 2010).

Vyšetřovatelé upozornili obviněného na rozpor mezi dnešní výpovědí a výpovědí při jeho zadržení, kdy uvedl, že Jana při požáru z buňky křičela „Robo, otevři mě.“ To, že křičela, obviněný potvrdil a doplnil, že on jí odpověděl „jak mám asi otevřít, když máš klíče ty.“ Nic jiného poškozená údajně neříkala. Fakt, že se uzamčené dveře během požáru otevřely úplně dokořán, si obviněný vysvětluje tím, že to bylo nejspíš žárem. Na toto tvrzení obviněného odvětili vyšetřovatelé, že zárubeň dveří byla kovová a zámek taky a neotevřely se ani po tom, co do nich desetkrát kopnul, je tedy málo pravděpodobné, že by se najednou otevřely. Na to odpověděl Robert, že neví, dveře sami o sobě ani nehořely (Protokol o výslechu obviněného Roberta F., 2010).

Další otázky vyšetřovatelů se týkaly opilosti v době požáru. Obviněný uvedl, že se cítil normálně a vše si pamatuje. Poškozená Jana S. dle něho zněla podle hlasu hodně opile. Když se vracela do buňky, nepotácela se, ale prý jí to bylo vidět na obličeji (Protokol o výslechu obviněného Roberta F., 2010).

Dále vyšetřovatelé během výslechu zjišťovali, zda obviněný nějak zjišťoval, nebo měl v plánu zjistit, že Jana žije. Obviněný tvrdil, že se za ní chtěl jít podívat do buňky, ale nejdřív chtěl jít ráno něco vydělat sběrem. To už ale nestihl, protože ho policisté zadrželi. Vyšetřovatelé na to reagovali, že zadržen byl až po desáté hodině večer. Na to obviněný odpověděl jen „hmmm“ (Protokol o výslechu obviněného Roberta F., 2010).

5.5.5 Výsledky svědků

V srpnu, 17 dnů po požáru, bylo v rámci přípravného řízení vyslechnuto několik svědků, a to svědek Milan F., Petr N. a svědkyně Natalie H.

Svědka Milan F. bydlí v ubytovně vedle stavebních buněk a v noci hlídal buňky, aby tam nepřespával někdo cizí. Dle svědka bydlela Jana v buňce přes den sama, obviněný Robert chodil do buňky jen na noc, ale nebylo to každou noc, někdy tam viděl i jiného muže. K tomu svědek ještě dodává, že kvůli Robertovi a Janě přijela do areálu v minulosti

několikrát Policie. Svědek neví přesně, jak to mezi nimi bylo, ale má dojem, že se tam měla Jana někdy Roberta, někdy jiného muže, jak kdyby se střídali. Dále svědek Milan F. popisuje, že Robert chodil za Janou často a pravidelně ji mlátil, měla často modřiny v obličeji. Jana byla pořádná a čistotná, buňka byla vždy uklizená. Dále svědek uvedl, že Jana používala ke svícení baterku, osobně nikdy neviděl, že by tam svítila svíčkou. Večer se poškozená v buňce zamykala, přes den ne (Protokol o výsledku svědka Milana F., 2010).

Buňku, ve které žila poškozená, musel svědek Milan F. pravidelně opravovat. Každou chvíli tam bylo rozbité okno, které se nakonec zadělalo úplně, rovněž byly často vykopnuté dveře nebo prokopnutá stěna. Večer před požárem procházel svědek buňky, Jana byla v buňce kamarádka Vlasty, byli tam ještě další dva muži. Na otázku co tam dělají, mu odpověděli, že ti muži zmlátili Roberta, protože jim údajně ukradl nějaké věci ze servisu. Potom Milan F. odešel a když se vrátil k buňkám, slyšel, jak Jana křičí, aby někdo zavolal policii. Přišel za Janou, která mu ukázala, že jsou dveře vykopnuté a také část boční stěny byla vykopnutá, dle Jany to udělal Robert. Poté šel Milan F. za Robertem a dal mu pár facek, za to co udělal. Ještě ten večer spravil zámek u dveří, stěnu nespravil, protože už byla tma. Dle svědka poté ještě seděl on, Jana a kamarádka Vlasta u Jany v buňce. Nesvítili si ničím, protože když jsou otevřené dveře do buňky, svítí tam světlo z venku, kde je přímo naproti dveřím lampa. Žádnou svíčku svědek nikde v buňce neviděl. Milan a Vlasta chtěli u Jany radši zůstat i přes noc, ale říkala, že nemusejí, že se zamkne. Při odchodu Janě ještě řekli, že kdyby se něco dělo, ať zakřičí. Vzbudili je hasiči, a to bylo již při požáru buňky. Svědek Milan F. ještě dodal, že v buňce nebyly žádné hořlaviny, jediné láhev vodky. Jana kouřila i uvnitř buňky a k zapalování cigaret používala zapalovač. Na otázku vyšetřovatelů, zda byla Jana ten den opilá, odpověděl svědek, že něco upito měla, ale nebylo to na ní vidět. Zda byl opilý Robert, svědek neví.(Protokol o výsledku svědka Milana F., 2010).

Dalším vyslýchaným svědkem byl Petr N., vlastník ubytovny a areálu, kde se nacházejí stavební buňky. K poškozené a obviněnému uvádí, že do buňky se nastěhovali v březnu nebo v dubnu roku 2010. Oficiálně však ubytování v této buňce nebyli a ani žádný nájem neplatili. Zpočátku je Petr N. nechával neustále vyhazovat, ale poté, co tam již po desáté byla policie, tak rezignoval a nechal je tam žít. Zhruba čtyřikrát zavolala policii na Roberta přímo Jana. V buňce se častěji vyskytovala poškozená Jana, dle svědka před Robertem utíkala a schovávala se, protože ji mlátil a bral jí peníze. Jednou se svědkovi Jana svěřila, že ji chtěl Robert znásilnit. Sám svědek Petr N. byl několikrát u toho, když se ti dva spolu hádali a fyzicky napadali. Zrovna ten den před požárem se mu Jana svěřila, že zlomila o obviněného Roberta násadu od koštěte, a to kvůli tomu, že ji předtím zmlátil. Dle svědka

Petra N. jednou přímo před ním Robert vyhrožoval Janě, že jí zbije a přerazí čelist. Svědek Petr N. dále k věci dodává, že přibližně 5 týdnů před požárem mu Jana řekla o tom, jak ji Robert vyhrožoval, že ji podpálí (Protokol o výsledku svědka Petra N., 2010).

K tomu, jestli byla Jana s Robertem někdy pod vlivem alkoholu, svědek dodal, že Robert byl opilý skoro pořád, alkohol byl z něho cítit, ale na pohled zas tolik opilý nevypadal. U poškozené Jany si svědek nikdy nevšiml, že by byla opilá a ani nebyla cítit alkoholem (Protokol o výsledku svědka Petra N., 2010).

Natalie H. k věci uvedla, že poškozenou zná, ale spíš jen z vyprávění a od vidění, protože svědkyně bydlí v ubytovně vedle stavebních buněk, kde došlo k požáru. Poškozenou naposledy viděla asi 2 dny před požárem. Obviněného si pořádně nedovede vybavit, poznala by ho možná podle fotografie. V buňce poškozené a obviněného nikdy nebyla. Nezaznamenala žádné hádky mezi poškozenou a obviněným, rovněž si nevšimla, že by někdy byli v podnapilém vztahu. Požár buňky neviděla, vzbudila ji až policie hodinu po půlnoci, a to už bylo po požáru (Protokol o výsledku svědka Natalie H., 2010).

Dva měsíce po požáru byl vyslechnut svědek Petr Č., který bydlí v ubytovně vedle stavebních buněk. Před požárem na tomto místě bydlel přibližně dva měsíce. Hned první den po nastěhování viděl Petr Č., jak Robert Janu mlátí. Poté se svědek dozvěděl od dalších ubytovaných, že konflikty mezi Robertem a Janou jsou na denním pořádku. Fyzické napadání bylo jak ze strany Roberta, tak rovněž ze strany Jany. Svědek ještě dodal, že kvůli jejich konfliktům byla v areálu často i policie. Co se týče alkoholu, svědek uvádí, že jak Robert, tak Jana pili denně, když byli opilí, tak byli vůči sobě agresivní (Protokol o výsledku svědka Petra Č., 2010).

K večeru, než došlo k požáru, uvedl svědek Petr Č., že seděl před ubytovnou pod přístřeškem, naproti buňce, kde byla Jana. Po chvíli si k němu přisedl Robert a chtěl po něm cigaretu. Robert neměl tričko, a tak svědek viděl, že má na ruku krvavé šrámy a řeznou ránu, údajně mu to udělala Jana nožem. Robert se snažil s Petrem Č. konverzovat, nadával na Janu, stěžoval si, že mu vypila nějakou vodku a nakonec dodal, že dnes tu boudu podpálí i s Janou. Svědek uvedl, že toto vyhrožování nebral vůbec vážně. Poté Petr Č. od Roberta odešel spát na ubytovnu, spolu tam seděli asi deset minut. Dle svědka bylo znát, že má Robert něco upito, ale určitě věděl, co dělá, během jejich rozhovoru nic nepil, jen kouřil. K požáru svědek doplnil, že se vzbudil, když už buňka hořela. V té době přijela na místo policie (Protokol o výsledku svědka Petra Č., 2010).

Předsedkyně senátu chtěla dále nechat vyslechnout Vlastu P., kamarádku poškozené. Tuto svědkyni se však nepodařilo nikde nalézt (Rozsudek MS, 2011).

5.5.6 Hlavní líčení

Během dvou hlavních líčení vyslechl senát městského soudu obžalovaného Roberta F., další svědky, znalce a provedl potřebné důkazy, aby mohl rozhodnout o vině obžalovaného.

Obžalovaný Robert F. od svého zadržení po celou dobu vyšetřování opakoval, že na smrti poškozené Jany S. nemá žádný podíl a stál si za tím, že požár vznikl od zapálené svíčky. Obžalovaný během výslechů, i v rámci jednoho výslechu, několikrát části výpovědi měnil a v hlavním líčení využil práva nevypovídat (Rozsudek MS, 2011).

V hlavním líčení byl vyslechnut svědek Martin Č. Jeho výpověď se shodovala s výpovědí v přípravném řízení. V hlavním líčení zdůraznil, že obviněný i poškozená byli podle něj alkoholicí a chovali se k sobě agresivně (Rozsudek MS, 2011).

V hlavním líčení byl vyslechnut rovněž svědek Milan F. Vypovídal stejně jako v přípravném řízení. Dodal, že opravy v buňce poškozené a obžalovaného prováděl prakticky každý týden. Den před požárem prokopl obžalovaný díru, kterou mohl prolézt dovnitř. Tato díra se nacházela z boční strany buňky, pod stolem. Dále upřesnil, že dveře se jistě daly vykopnout, i přes zamčený zámek. Nakonec svědek dodal, že poškozená ho několikrát prosila, aby obžalovaného vyhodil z buňky, protože ho tam nechtěla (Rozsudek MS, 2011).

V průběhu hlavního líčení byl vyslechnut Ing. Königsmark, příslušník odboru zjišťování příčin požárů HZS Praha, který se během hasebního zásahu dostavil na místo požáru. Uvedl, že při ohledání místa požáru zjistili ohnisko požáru na lůžku. Ze stop šíření požáru usoudili, že ohnisko se nacházelo buď přímo na těle poškozené, nebo v jeho nejbližším okolí. Dále zopakoval, že služební pes vycvičený na vyhledávání akceleračních stop označil dvě stopy, na levé i pravé straně nalezeného těla. V těchto stopách byly expertízou identifikovány hořlaviny, konkrétně ethanol. Königsmark doplnil, že z důvodu označení kriminalistického ohniska požáru přímo na nalezeném těle, se úmyslné zapálení jeví jako nejpravděpodobnější verze. I přesto však nejde vyloučit další dvě verze, ač méně pravděpodobné, a to nedbalost při kouření a nedbalost při používání otevřeného ohně (Rozsudek MS, 2011).

V hlavním líčení byl následně vyslechnut znalec z odvětví soudního lékařství. Dle znalce došlo k rychlému nástupu bezvědomí, avšak nejednalo se o bezvědomí vteřinové. Na základě koncentrace karbonylhemaglobinu v krvi došli znalci k závěru, že poškozená zemřela na otravu. Dále bylo u poškozené zjištěno 2,79 g/kg alkoholu, jednalo se tedy o těžký stupeň opilosti. Znalec však podotýká, že účinky alkoholu jsou individuální, záleží na toleranci a četnosti užívání alkoholu. Přestože mohla být poškozená na účinky alkoholu zvyklá, dle kůže na zádech, která nebyla zuhelnatělá, lze vyvodit závěr, že požár zastihl poškozenou během spánku (Rozsudek MS, 2011).

Jako další byla vyslechnuta PhDr. Tůmová, znalkyně z oboru psychologie. Ta stvrdila závěry vypracovaného posudku. Upozornila, že u obžalovaného, jakožto u asociální osobnosti, je pravděpodobnost, že dojde k manipulaci s podávanými údaji. Dále poukázala na to, že má obžalovaný agresivní sklony a lze pozorovat stoupající tendenci k agresivitě. Znalkyně shrnula, že obžalovaný je trestně odpovědný, protože účinky alkoholu na svou osobu moc dobře znal a nelze již očekávat pozitivní vliv výchovných programů. Možné je pouze zpomalení prohlubujícího se organického poškození mozku v případě vynucené abstinence (Rozsudek MS, 2011).

Senát městského soudu souhlasil se závěry znalců, že resocializace obžalovaného je nepravděpodobná a brutalita a agresivita jeho jednání se dlouhodobým požíváním alkoholu zvyšuje. Na straně obžalovaného nebyly shledány žádné polehčující okolnosti, naopak mu přitěžuje způsob spáchání. Senát dospěl k názoru, že obžalovaný měl jako jediný motiv zapálit buňku. Nejen, že tím už dříve vyhrožoval, navíc byl z večera rozčilený kvůli tomu, že byl okraden, a že se pohádal s poškozenou. Sám obžalovaný vypověděl, že na místě činu se zdržoval pouze on a nikoho o požáru neinformoval (Rozsudek MS, 2011).

Senát městského soudu ohodnotil provedené důkazy a v hlavním líčení v březnu roku 2011 dospěl k závěru, že obžalovaný Robert F. naplnil skutkovou podstatu zvlášť závažného zločinu vraždy podle §140 odst. 2 tr. zákoníku. U tohoto ustanovení činí trestní sazba 10 až 18 let. Dle senátu je přiměřeným trestem odnětí svobody v trvání třinácti roků. Obžalovanému byl uložen trest těsně pod polovinou zákonné sazby. Pro výkon trestu byl zařazen do věznice se zvýšenou ostrahou (Rozsudek MS, 2011).

Obžalovaný Robert F. se ihned po vyhlášení rozsudku odvolal. V neprospěch obžalovaného napadl rozsudek i městský státní zástupce (Rozsudek VS, 2011).

Obžalovaný směřoval odůvodnění odvolání do výroků o vině i trestu. Namítl, že trestné činnosti, pro kterou byl odsouzen, se nedopustil, což tvrdil od začátku trestního

řízení. K odsuzujícímu rozhodnutí podle obžalovaného došlo i přesto, že nebyla jednoznačně zjištěna příčina požáru a ani není svědka, který by viděl, jak obžalovaný buňku zapaluje. Obžalovaný cítí vinu pouze v tom, že nepřivolal hasiče. V závěru odvolání navrhnul, aby Vrchní soud rozsudek zrušil a zprostil obžalovaného obžaloby nebo věc vrátil soudu prvního stupně (Rozsudek VS, 2011).

Státní zástupce směřoval odůvodnění jen na výrok o trestu. Státní zástupce poukazuje na výměru trestu odnětí svobody, která neodpovídá rozpětí sazby §140 odst. 2 tr. zákoníku. Městský soud zmiňuje trestní sazbu 10 až 18 let, která odpovídá trestní sazbě §140 odst. 1. Správně lze podle §140 odst. 2 tr. zákoníku uložit trest v trvání 12 až 20 let. Třináctiletý trest tedy v žádném případě nelze považovat za trest těsně pod polovinou zákonné sazby. Státní zástupce navrhl, aby byl napadený rozsudek zrušen a jmenovanému byl uložen přísnější trest (Rozsudek VS, 2011).

Ve shodě s odvoláním státního zástupce zrušil Vrchní soud v Praze v červenci 2011 napadený rozsudek a uložil obžalovanému Robertu F. nepodmíněný trest odnětí svobody při polovině trestní sazby §140 odst. 2 tr. zákoníku v trvání patnácti let. Pro výkon trestu zařadil soud obžalovaného do věznice se zvýšenou ostrahou. Zároveň po prošetření věci zamítl Vrchní soud v Praze odvolání obžalovaného jako nedůvodné (Rozsudek VS, 2011).

6 Diskuze a závěry

Předložená práce sledovala roli alkoholu v kriminální kariéře vybraného jedince, Roberta F. (nar. 1966). Robert F. konzumoval alkohol od svých osmnácti let. V té době preferoval pivo a konzumace alkoholu se vázala zejména na setkání s přáteli. Pravidelným uživatelem se stal údajně až ve třiceti letech, od té doby pil každodenně, minimálně tři velká piva a 2 až 4 dcl tvrdého alkoholu, většinou vodky. Jeho abúzus alkoholu již neprobíhal ve společnosti jako dříve, ale spíše si alkohol kupoval domů a následně popíjel sám, případně s partnerkou. I přes dlouhodobé a pravidelné užívání alkoholu se u dotyčného neprojevily, kromě nespavosti a nervozitě, další závažné abstinenci příznaky, které by vypovídali o rozvinuté fyzické závislosti. Proto lze soudit, že se jedná zejména o psychickou závislost a integrální součást jeho životního stylu bez domova. Nutno podotknout, že si tento životní styl bezdomovce zvolil sám. Dotyčný Robert F. nepřipouští, že by byl na alkoholu závislý a jeho vztah k alkoholu podstatně bagatelizuje. Uvědomuje si však, že většinu trestné činnosti spáchal v opilosti.

Kriminální kariéra dotyčného započala v jeho devatenácti letech. Jednalo se o trestný čin příživnictví. Od té doby lze pozorovat určitou pracovní maladaptaci. Následovala epizoda majetkových trestných činů, jednalo se především o krádeže. Po tomto období došlo ke stupňování brutality u spáchaných trestných činů, kdy se dotyčný dopustil trestného činu porušování osobní svobody. Trestný čin podobného charakteru spáchal již dříve, šlo o omezování osobní svobody. Po krátkém období bez trestního stíhání následoval trestný čin znásilnění a ublížení na zdraví, který již svědčil o značně velké brutalitě. Dosavadní kriminální kariéru zakončil trestným činem nejtěžším, a to vraždou, spáchanou s rozmyslem. I tento čin však zapadl do rámce projevů jeho poruchově strukturované osobnosti a dokázal, že se jedná o osobnost emočně plochou, neempatickou a postrádající projevy altruismu.

Dle vývojového hlediska můžeme kriminální kariéru dotyčného označit jako kontinuitu. Trestná činnost doprovází Roberta F. prakticky po celý život. Vzhledem k brzkému začátku své kriminální kariéry a také nedostatečným výchovným působením ze strany rodiny bylo pravděpodobné, že k recidivě dříve či později dojde. Tento fakt podpořily také faktory, jako je uložení ústavní výchovy, nedokončení školní docházky a promiskuita, které jsou u recidivistů typické. Podle vývoje kriminální kariéry lze charakterizovat jeho kriminální dráhu jako dráhu pachatele „stable early-starters“, tedy stabilního pachatele od raného věku až přes dospělost. Spáchané trestné činy byly mnohočetné povahy, jedná se tedy o polytropní trestnou činnost.

Z vývoje nejen jeho životní dráhy, ale i samotné kriminální kariéry lze vyvodit, že alkohol má podstatné místo v jeho životě, a tudíž i v jeho kriminální dráze. Čtyři trestné činy spáchal Robert F. prokazatelně pod vlivem alkoholu a sám přiznal, že většina trestné činnosti byla spáchána v opilosti. Proto nelze vyloučit, že i další činy spáchal dotyčný pod vlivem alkoholu, jen to například nebylo v té době dokázáno, nebo tento údaj v dostupném spisu chybí. Ve většině případů se jednalo o opilost prostou, jen v jednom případě šlo o opilost komplikovanou, tedy opilost s kvantitativní poruchou vědomí způsobující značné snížení ovládacích schopností. Avšak i v případech prosté opilosti došlo ke snížení zábran protispolečenského jednání a ke snížení ovládacích schopností. Minimálně u posledních třech spáchaných deliktů lze s velkou pravděpodobností tvrdit, že konzumace alkoholu byla již nadměrná.

Charakter páchané trestné činnosti ovlivnilo několik vzájemně působících faktorů. Na jedné straně měla velký vliv struktura osobnosti. Robert F. je osobnost poruchově strukturovaná, již v období adolescence mu byla diagnostikována dissociální porucha osobnosti, projevující se bezohledností ke společenským normám a pravidlům, nezodpovědností, nezájmem o city druhých lidí, neschopností udržet trvalý vztah a tendence svádět vinu na druhé či racionalizace. Výrazným projevem je rovněž neschopnost poučit se z předešlých zkušeností, v jeho případě zejména z uložených trestů, k čemu očividně nedošlo. Na charakteru trestné činnosti se dále podílel i intelekt dotyčného, který je v pásmu lehkého podprůměru. Nejedná se však o tak nízký stupeň, že by to nestačilo ke korektnímu zpracování předchozí životní události. Dalšími negativními osobnostními rysy, působícími na charakter kriminality jsou zprimitivnělé zájmy zapadající do životního stylu bezdomovce, citová a sociální maladaptace a oploštělá emocionalita. Dissociálně strukturovaná osobnost se odrazila i na jeho agresivním chování a postupně zvyšujících se projevech agresivity.

Vedle osobnostní struktury se na charakteru spáchaných trestných činů podílel abúzus alkoholu. Alkohol nejenže odbrzdil již tak malé protispolečenské zábrany, ale především dlouhodobou a pravidelnou konzumací došlo k deprivaci osobnosti. To ještě více zhoršilo projevy dissociální struktury osobnosti a protispolečenského jednání. Navíc došlo toxickým působením alkoholu k objektivně zjistitelnému organickému poškození centrálního nervového systému. Toto poškození nedosáhlo zatím stupně demence, proto není z forenzního hlediska tak významné.

Dissociální porucha osobnosti je u dotyčného trvalým stavem, navíc zhoršeným deprivací osobnosti a organickým poškozením centrálního nervstva, proto je velmi nepravděpodobné, že by v budoucnosti došlo nějakým výchovným působením k nápravě či resocializaci. Podstoupením ústavní protialkoholní léčby a dosažením abstinence se sice zpomalí organické poškození a deprivace osobnosti, ale protispolečenskému jednání už nelze pravděpodobně žádným lékařským prostředkem zabránit. Účinná se zdá být pouze detence dotyčného.

Seznam zkratek

<u>Zkratka</u>	<u>Význam</u>
MS	městský soud
nar.	narozen/a
odst.	odstavec
OS	obvodní soud
písm.	písmeno
Sb.	sbírky
tr. řád	zákon číslo 141/1961 Sb. (trestní řád)
tr. stíhání	trestní stíhání
tr. zákon	zákon číslo 140/1961 Sb., (trestní zákon) ve znění do 31. 12. 2009
tr. zákoník	zákon číslo 40/2009 Sb. (trestní zákoník)
VS	Vrchní soud
zák. č.	zákon číslo

Použitá literatura

1. Barnwell, S. S., Borders, A., & Earleywine, M. (2006). Alcohol-aggression Expectancies And Dispositional Aggression Moderate The Relationship Between Alcohol Consumption And Alcohol-related Violence. *Aggressive behavior*, 32(6), 517-527.
2. Blatníková, Š. (2009). Paradigma kriminální kariéry. *Trestněprávní revue*, 3, 75-81.
3. Blumstein, A., Cohen, J., Roth, J., & Visher, J. (1986). *Criminal careers and "Career Criminals"*. Washington: National Academ Press.
4. Booth, A., Meier, P., Shapland, J., Wong, R., & Paisley, S. (2010). Alcohol pricing and criminal harm: a rapid evidence assessment of the publisher research literature. *gov.uk*. Retrieved July 5, 2013, from www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/98138/rapid-evidence-assessment.pdf
5. Bye, E. K. (2007). Alcohol And Violence: Use Of Possible Confounders In A Time-series Analysis. *Addiction*, 102(3), 369-376.
6. Engel, S. W. (1973). *Zur Metamorphose des Rechtsbrechers; Grundlagen einer Behandlungslehre*. Stuttgart: Enke.
7. Farrington, D. P., & Coid, J. (2003). *Early prevention of adult antisocial behaviour*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
8. Kuchta, J. & Válková, H. a kol. (2005). *Základy kriminologie a trestní politiky* (Vyd. 1. ed.). Praha: C.H. Beck.
9. Moffitt, T. E., Caspi, A., Harrington, H., & Milne, B. J. (2001). Males on the life-course-persistent and adolescence-limited antisocial pathways: Follow-up at age 26 years. *Development and Psychopathology*, 14(01), 179-207.
10. Moulisová, M. (2008). Typologie kriminálních drah. Sociálne deviácie a kriminalita ako aktuálne spoločenské problémy, Bratislava: Iris, 127 - 143.
11. Suchý, O. (1971). *Recidiva: komparativní studie*. Praha: Výzkumný ústav kriminologický při Generální prokuratuře ČSSR.
12. Suchý, O. (1983). *Příčiny a prevence recidivy*. Praha: Výzkumný ústav kriminologický.
13. Štefunková, M. (2012). Alkohol, násilí a kriminalita z kriminologické perspektivy. *Adiktologie*, 2, 129 - 136.
14. Žukov, I., Kozelek, P., & Konečná, Š. (2006). Kriminální chování jako klinická porucha? 2. část. Některé poruchy vyvolané požíváním alkoholu spojené s násilnými projevy a jejich forenzní hodnocení. *Alkoholismus a drogové závislosti*, 41, 85 - 96.

Citace legislativy

1. Boháčová, I. & Boháč, O. (1995). *Znalecký posudek z oboru psychiatrie ve věci tr. činu porušování domovní svobody podle §238 tr. zákona a tr. činu výtržnictví podle §202 tr. zákona*. OS Praha 8.
2. Brzek, A.& Weiss, P. (2001). *Znalecký posudek z oboru psychiatrie a psychologie ve věci tr. činu ublížení na zdraví podle §241 odst. 1 tr. zákona a tr. čin znásilnění podle §222 odst. 1 tr. zákona*. OS Praha 8.
3. Eliáš, M. (2010). *Usnesení o zahájení tr. stíhání ve věci tr. činu vraždy podle §140 odst.2 tr. zákoníku* MS Praha.
4. Hladík, J. (2010). *Znalecký posudek z oboru soudního lékařství a toxikologie ve věci tr. činu vraždy podle §140 odst. 2 tr. zákoníku*. MS Praha.
5. Königsmark, M. (2010). *Protokol o ohledání místa požáru ve věci tr. činu vraždy podle §140 odst.2 tr. zákoníku*. MS Praha.
6. Kubej, P. (2010). *Znalecký posudek z oboru psychiatrie ve věci tr. činu vraždy podle §140 odst. 2 tr. zákoníku*. MS Praha.
7. Opis z evidence rejstříku trestů, Robert F. (2010). *K účelu dle §10/1 zák. č. 269/1994 Sb. (zákon o Rejstříku trestů)*.
8. Protokol o výsledku obviněného Roberta F. (2010). *Ve věci tr. činu vraždy podle §140 odst.2 tr. zákoníku*. MS Praha.
9. Protokol o výsledku podezřelého Roberta F. (2010). *Ve věci tr. činu vraždy podle §140 odst.2 tr. zákoníku*. MS Praha.
10. Protokol o výsledku svědka Milana F. (2010). *Ve věci tr. činu vraždy podle §140 odst.2 tr. zákoníku*. MS Praha.
11. Protokol o výsledku svědka Natalie H. (2010). *Ve věci tr. činu vraždy podle §140 odst.2 tr. zákoníku*. MS Praha.
12. Protokol o výsledku svědka Petra Č. (2010). *Ve věci tr. činu vraždy podle §140 odst.2 tr. zákoníku*. MS Praha.
13. Protokol o výsledku svědka Petra N. (2010). *Ve věci tr. činu vraždy podle §140 odst.2 tr. zákoníku*. MS Praha.
14. Rozsudek MS Praha. (2011). *Tr. čin vražda podle §140 odst.2 tr. zákoníku*.
15. Rozsudek OS Praha. (1985). *Tr. čin příživnictví podle §203 tr. zákona*.
16. Rozsudek OS Praha. (1993). *Tr. čin omezování osobní svobody podle §231 odst.1 tr. zákona*

17. Rozsudek OS Praha. (1997). *Tr. čin násilí podle skupině obyvatelů a proti jednotlivci podle §197a tr. zákona a tr. čin porušování domovní svobody podle §238 tr. zákona.*
18. Rozsudek OS Praha. (1997). *Tr. čin neoprávněné užívání cizí věci podle §249 tr. zákona.*
19. Rozsudek OS Praha. (1999). *Tr. čin krádež podle §247 odst. 1 tr. zákona.*
20. Rozsudek OS Praha. (2000). *Tr. čin zpronevěra podle §248 odst. 1,2 tr. zákona.*
21. Rozsudek OS Praha. (2001). *Tr. čin ublížení na zdraví podle §221 odst. 1 tr. zákona a tr. čin znásilnění podle §242 odst. 1 tr. zákona.*
22. Rozsudek OS Praha. (2010). *Tr. čin poškozování a ohrožování obecně prospěšného zařízení podle §182 odst. 1 písm a) tr. zákona.*
23. Rozsudek VS Praha. (2011). *Tr. čin vražda podle §140 odst.2 tr. zákoníku.*
24. Trestní příkaz OS Praha. (1995). *Tr. čin porušování domovní svobody podle §238 tr. zákona a tr. čin výtržnictví podle §202 tr. zákona.*
25. Tůmová, Š. (2010). *Znalecký posudek z oboru psychologie ve věci tr. činu vraždy podle §140 odst. 2 tr. zákoníku.* MS Praha.
26. Usnesení o vzetí do vazby. (2010). *Ve věci tr. činu vraždy podle §140 odst.2 tr. zákoníku.* MS Praha.
27. Větrovský, V. (2010). *Protokol o ohledání místa činu ve věci tr. činu vraždy podle §140 odst.2 tr. zákoníku.* MS Praha.
28. Voženílková, M. & Jirgl, M. (1984). *Znalecký posudek z oboru psychiatrie ve věci tr. činu příživnictví dle §203 tr. zákona.* OS Praha 8.
29. Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon ve znění do 31. 12. 2009.
30. Zákon č. 141/1961 Sb., zákon o trestním řízení soudním (trestní řád).
31. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník ve znění pozdějších předpisů.